

L. AUGSTYS

O kas gi galėtų sakyti, kad nereikia didelio kūrybinio sugebėjimo išjudinti mūsų kolo-
zilėje, dargi net labiau subran-
dintą naujomis patirtimis sve-
čiojoje. k. br.

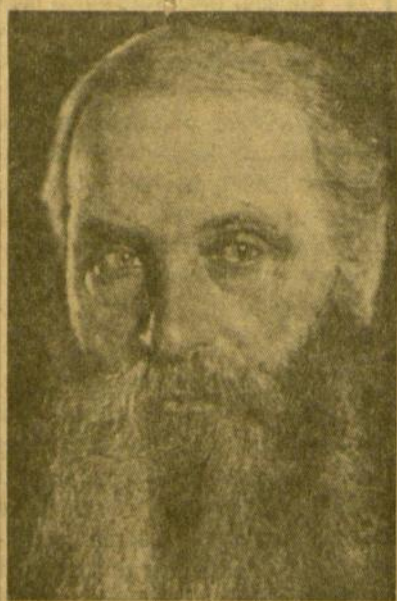
PASTABOS DĖL DIDŽIOJO VILNIAUS SEIMO

PRANAS PAULIUKONIS

Praejusių metų "Draugo" gruodžio 7 d. kultūriniam priede tilpo J. Dainausko suglaustai ir turiningai parašytas straipsnis "Didysis Vilniaus seimas", kuriame yra ir vienas kitas netikslumas.

Autorius nurodo, kad Didžiojo Vilniaus seimo sekretoriatas buvo išrinkti J. Gabrys, L. Gira ir J. Kriaučiūnas. Tai jau trečioje vietoje ta klaida kartojama. Pirmiausia ji padaryta Lietuvių Enciklopedijoje (IV t. 516 psl.) M. Biržiškos str. "Didysis Vilniaus seimas". Ta pati klaida pakartota A. Merklio parašytoje "Antano Smetonos" monografijoje (65 psl.). Neišvengė jos ir J. Dainauskas. Kad ji ir toliau nebūtų kartojama, norėjau šia proga ją atitaisyti.

Pranas Klimaitis savo atsiminimuose "Didysis Vilniaus seimas" (Židinys, 1931 m. 1, 2, 4 nr.) tvirtina, kad Didžiojo Vilniaus seimo sekretoriatą sudarė J. Gabrys, L. Gira ir Pr. Klimaitis. Ir pats atsiminimų autorius pasirašė kaip "Buv. D. V. Seimo I Sekretorius". Tą patį nurodo ir J. Gabrys savo atsiminimuose "Didysis Vilniaus seimas ir jo reikšmė Lietuvai" (Romuva, 1937 m. 3 ir 7 nr.). Todėl dviejų buvusių D. Vilniaus seimo sekretorių liudijimų netenka abejoti. Ir penkiasdešimt metų Seimo sukakties proga dr. A. Kučas straipsnyje "Vilniaus seimas" (I Laisvė, 1956 nr. nr. 9 (46) 18 psl.) neabejodamas rašo, kad seimo sekretoriatas buvo "išrinkti Juozas Gabrys, Liudas Gira ir Pranas Klimaitis". Jonas Kriaučiūnas, tuo metu buvęs "Vilniaus žinių" redaktorius yra Didžiojo seimo iniciatorius, sumanytojas. 1905. X. 30 Rusijos carui išleisdamas rašo, kad seimo sekretoriatas buvo "išrinkti Juozas Gabrys, Liudas Gira ir Pranas Klimaitis". Jonas Kriaučiūnas, tuo metu buvęs "Vilniaus žinių" redaktorius yra Didžiojo seimo iniciatorius, sumanytojas. 1905. X. 30 Rusijos carui išleisdamas rašo, kad seimo sekretoriatas buvo "išrinkti Juozas Gabrys, Liudas Gira ir Pranas Klimaitis". Jonas Kriaučiūnas, tuo metu buvęs "Vilniaus žinių" redaktorius yra Didžiojo seimo iniciatorius, sumanytojas.

Jonas Kriaučiūnas, Didžiojo Vilniaus seimo sumanytojas

gatvėse nuaidėjo kazokų ir policijos šūviai ir palaidėjo nutarimą baigti streiką, jis gaivališkai atsinaujino ir užsitęsė dar visą savaitę.

J. Kriaučiūnas ir Pr. Klimaitis, grįždami iš streikininkų susirinkimo, svarstė caro išleistą manifestą, ypač jo įžangą, kurioje pasakyta, kad dėl prasiidėjusių riaušių gali kilti didelis žmonių sąjūdis ir pavojus Rusijos valstybės nedalomumui. Tame pasakyme buvo išreikšta caro baimė, kad besiplečiant revoliucijai, Rusijos valstybė gali netekti kai kurių žemių. J. Kriaučiūnas, jei tokia mintis kilo pavojui, tai lietuviams reikėtų kaip tik būti pasirodusiems išnaudoti susidariusias sąlygas, ir susidūrė su klausimu, kas dabar lietuviams darytina. Jiem dviem priėjus prie "Vilniaus žinių" spaustuvių, J. Kriaučiūnas truktėlė už rankovės savo bendradarbių ir paklausė:

— Kaip tamsta manai, ar nebūtų tikslu sušaukti didelį lietuvių suvažiavimą, kurs galėtų tarti žodį dėl tolimesnio mūsų tautos likimo?

Pr. Klimaičiui neatsakius, jis vėl pakartojo savo mintį:

— Kaip tamsta manai, ar nebūtų tikslu sušaukti didelį lietuvių suvažiavimą, kurs galėtų tarti žodį dėl tolimesnio mūsų tautos likimo?

Pr. Klimaičiui neatsakius, jis vėl pakartojo savo mintį:

— Kaip tamsta manai, ar nebūtų tikslu sušaukti didelį lietuvių suvažiavimą, kurs galėtų tarti žodį dėl tolimesnio mūsų tautos likimo?

Visuotinio streiko metu Vilniaus streikininkų štabas posėdžiavo Jurgio prospektė (lietuviams atgavus Vilnių, Gedimino g-vė), Smažnavičiaus namuose, vadinamo inteligentų klubo patalpose. Čia atvykdavo ir žurnalistas gauti reikalingų informacijų iš streikininkų štabo. Pr. Klimaitis kaip tik atstovavo "Vilniaus žinias" ir gautas informacijas perduodavo J. Kriaučiūnui. Spalio 30 d. (o ne lapkričio 1 d., kaip rašo J. Dainauskas) anksti rytą gauta žinia, kad caras pasirašęs manifestą, žadantį įvesti konstituci-

Jonas Kuzminskas

Gedimino kalnas Vilniuje

(medžio raizynys)

— Ką manai apie suvažiavimą?

Pr. Klimaitis abejojo dėl tokio suvažiavimo didesnės reikšmės, nes net patys kraštinieji rusų revoliucionieriai buvo nepalankūs pavergtų tautų išsilavinimo siekiams. Lietuvių suvažiavime atviras išdėstymas savo siekimų galįs sukelti ne tik caro, bet ir revoliucionierių nemalonę lietuvių tautai. Bet J. Kriaučiūnas į tai pareiškė:

— Kas žino, ar ilgai mes būsimės Rusijos vergai ir ar verta mums dabar tų rusų, kad ir revoliucionierių, labai bijoti?

Toliau jis pradėjo savo mintį plėsti aiškindamas, kad niekas nežino, kokių atmainų gali atnešti rusų revoliucija. Jis priminė keletą istorijos įvykių, kur vidaus sumišimai sukėlė ginkluotus kaimynų intervencijas ir visai pakeitė valstybių sienas. Jis priminė ir Anglijos bei Vokietijos pasiuntinių išvykimą į savo sostines, prasidėjus streikui. Po šio pasikalbėjimo jiedu išsiskyrė: J. Kriaučiūnas nuvyko pas dr. J. Basanavičių išdėstyti savo minčių, o Pr. Klimaitis į inteligentų klubą patirti, kas dedasi mieste.

"Spalio 31 d. anksti rytą, rašo Pr. Klimaitis, aš nuėjau redakcijon. Tenai radau Kriaučiūną ir Basanavičių, besikalbančius apie vakar kilusį sumanymą. Neilgai trukus atvyko ir a. a. Petras Vileišis, kuriam buvo trumpai pasakota, apie ką eina pasitarimas. Vileišis pradėjo pasisakę, kad jam visos tas sumanymas atrodo nerealias, kad sunku tikėtis susilaikyti bent kiek žymesnio suvažiavusių skaičiaus, ypač tokiems neramiais laikais, o negausus suvažiavimas nei savųjų, nei svetimųjų akyse neturės autoriteto ir jo nutarimai bus be reikšmės".

"Basanavičius pareiškė, kad ir jis pradžioje buvęs tokios nuomonės, bet Kriaučiūnas jį įtikinęs visai atvirkščiai. Čia jis trumpai pakartojo Kriaučiūno argumentus..."

Prie Basanavičiaus kalbos Pr. Klimaitis pridėjęs paskutines naujienas apie revoliucijos eigą ir ypač pabrėžė suomių sukilimą, kuris lietuviams esąs sektingas pavyzdys. Kokią valandą pasitarė, visi keturi sutarė, kad J. Kriaučiūno sumanytas lietuvių suvažiavimas yra geriausia priemonė viešai pareikšti lietuvių reikalavimus, kurie turėtų plačiau pasklisti. Sumanymas imtasi vykdyti skubos keliu. Lapkričio 1 d. "Vilniaus žinių" redakcijoje sukviesta apie 20 asmenų, kuriems dr. J. Basanavičius išdėstė sumanymą ir pasiūlė išrinkti komitetą suvažiavimui sukviešti. Posėdis vyko prie žvakių šviesos, gatvėse buvo tamsu, nes elektros stotis dar streikavo, ir vienoje kitoje miesto vietoje girdėjosi šūviai. Tokioje nuotaikoje posėdis buvo trumpas, susirinkusieji pritarė sumanymui ir nutarė sudaryti komitetą iš visų srovių atstovų, kad pats suvažiavimas būtų gausingesnis ir svaresnis. Tokia susirinkusiųjų nuomonė šiandien atrodo visai teisinga, tačiau "anaiš laikais, kaip rašo atsiminimų autorius, jos įgyvendinimas sutiko beveik nenugalimų kliūčių, kurios seimo idėją ko tik nepalaidojo".

Tuo metu buvo dvi politinės partijos socialdemokratai ir demokratai, nuo jų skyrėsi nepartinis "Vilniaus žinių" srovė ir kunigai, kurie dar neturėjo savo organizacijų. Dar tą patį vakarą nepartiniai išrinko komitetą dr. J. Basanavičių ir J. Kriaučiūną, socialdemokratams ir demokratams buvo palikta taip pat išrinkti po du atstovus.

Pasirodė, kad abi partijos buvo priešingai nusistatę suvažiavimo klausimu ir savo atstovų neišsiriško, bet kai turėjo įvykti komiteto posėdis, tai į jį pasiuntė tiek narių, kiek turėjo, todėl ir nepartiniai pasistengė į posėdį gausiau susirinkti. Vietoj komiteto posėdžio įvyko keliasdešimt asmenų susirinkimas, kuriame demokratai ir socialdemokratai įrodinėjo, kad "sumanytas suvažiavimas esąs nereikalingas, kad jis galįs tik pakenkti Lietuvai ir revoliucijai ir t. t." Vienam iš nepartinių pareiškus, kad suvažiavimas ir be partijų pritarimo galįs būti sušauktas vien tik "Vilniaus žinių". Tada prasidėjo jau puolimas "Vilniaus žinių", pats leidėjas P. Vileišis pavadintas "Antruoju Muravjovu". Taip susitarti nepavyko. Komitetas buvo sudarytas iš "pripuolamų asmenų", didelio sąstato, labai nelankstus, daug

jo narių posėdžių nelankė. Dr. J. Basanavičius vedė toliau derybas su partijomis, bet nedaug telaimėjo. "Socialdemokratai pasilikio priešingi ir, kiek galėdami, stengėsi, kad suvažiavimas neįvyktų. Demokratai truputį nusileido. Jie sutiko nedrausti atskiriems savo partijos nariams dalyvauti komitete ir suvažiavimą rengti, nors pati partija pasilikio neigiamai nusistatę".

Po atsisaukimo į lietuvių tautą suvažiavimo reikalų padėjo savo parašus tik dr. J. Basanavičius ir J. Kriaučiūnas. Pasak Pr. Klimaičio, "vieną nedrįso pasirašyti, bijodami rusų valdžios, kiti nenorėjo įsipriklinti demokratams ir socialdemokratams, vedusiems gana atkaklią agitaciją prieš visą suvažiavimą".

(Nukelta į 5 psl.)

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatų-Protezų, Med. bandžai, Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. Pilspect 6-5084
Val. 9-4 ir 6-8. Seštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLIO LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Seštadienis 2-4 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai, pirmą kartą, Ofiso telefonas: PR 3-3229 Res. telef. WAlbrook 5-5076

DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepiu, skambinti MI 3-0001

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadienis uždaryta. Antradienis ir penktadienis vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-6los ir California
Val. kasdien nuo 9-12 val. vak. Seštadienis 2-4 val. Trečiadienį ir kitą laiką pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-5048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr. penkt. 1-5 treč. ir šešt. tik susitarimui.

DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
Bendra praktika ir Alergija
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketvirt. 2-9 val., penkt. 10 v. r. iki 9 v. v., Seštad. 10 v. r. iki 1 v. popiet.
Ligonius priima pagal susitarimą
Ofiso 735-4477; Rez. PR 8-0960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALLYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

MUZIKO ŽINGSNIS TAPYBON

(Atkelta iš 1 psl.)

nės tapybos, A. Nakas dabartinio metu yra labiau linkęs į ekspresionistinį abstraktą ir pusiau abstraktą, kuriame ir mažiau mene patyręs žiūrovas gali surasti formų, patraukiančių jo dėmesį. Gama ir muzika yra neišsamiama A. Nako kūrybos šaltinis. Jis sako: "Aš stebiu plaukiančius debesis, kuriuose matau judančius fantastiškas figūras, pils, medžius, besišypsančius, verkančius, kenčiančius žmones, tapau išgalvotus medžius ir gėles, kurių gamtoje nėra, bet kurias mačiau plaukiančiuose debesyse, stebiu miško tankmėje surastą balą, kurioje auga fantastiška augmenija, guli paskendę medžiai ir kurioje knibžda milijardai gyvybių, suradęs šaltinį pasisemiu ir rankas vandens, o jis, tekdamas per rankos riešus, greitai išnyksta, kaip greitai išnyksta ir formos debesyse. Klausausi muzikos ir noriu, kad jos garsai sustingtų drobėje. Vejuos mirazą, kurio pavyti negaliu".

A. Nakas gerai supranta, kad muzikos garsų negalima nutaupyti, tačiau, kaip muzikas, dažnai išgyvena iliuziją, kad muzikos garsai, pavirtę spalvomis, sustingsta. Todėl jis ir kai kuriuos savo paveikslus pavadino muzikaliniais vardais: "Scherzo", "Andante Cantabile", "Bach-Fuga", "Paganini Sonata".

P. Gaučys

Ofiso HE 4-1518, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Specialybė — vidaus ligos
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Sešt. 9 v. r. — 1 v. p. p. Trečiadienis uždarytas.

DR. JULIJA MONSTAVIČIUS
Vidaus ligos
GYDYTOJA IR CHIRURGE
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: Pullman 5-6766
Namų: BEverly 8-3946
Pirm., val. kasdien 6-8 v. v. Sešt. 1-2 p. p. ir treč. uždaryta

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akuserija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Sešt. 12-3 v. p. p. Trečiadienis uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PR Prospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
3656 West 63rd Street
Pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 11 iki 1 val. ir nuo 4 iki 7 v. v. Seštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 4 iki 9 v. v.; Sešt. 11 iki 4 val. popiet. arba susitarimui.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir Sešt. uždaryta

Tel. GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienį uždaryta.

Ofiso ir buto tel. Olympe 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
VAL. kasdien 10-12 ir 4-7, Trečiadienį ir Seštad. tik susitarimui.

Ofiso 585-2525 Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIŪNAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
5540 So. Pulaski Road
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 2-4 ir 6-9 ir pagal susitarimą.

Tel. REHance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. Pirmad., antr., ketvirtad. ir penkt. nuo 12-4 v. p. p. 6-3 val. vak. Seštad. 12-4 val. trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympe 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį Seštadienis 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiadienį nuo 11 val. ryto — 1 v. p. p. Seštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168.
Res. tel. 239-2919.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HElock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso PR 8-7773, Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 West 63 str.
Valandos: pirmad. ketvirt. 6-8 antr., penkt. 1-4 Pirmą dieną tik susitarimui

Tel. PR Prospect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 6-8 v. v. Tik svarbiais atstipikimais susitarimui

Tel. ofiso PR 6-6416, rez. HE 4-3130
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val. 2 iki 4 p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir Seštad. pagal sutartį.

Jonas Kuzminskas

Šv. Mykolo ir Šv. Onos bažnyčios Vilniuje

(medžio raizynys)

NAUJŲJŲ AMŽIŲ MENO STEBUKLAS – TADŽ MAHAL

Rojaus vizija ir meilės legenda Indijoje

DR. IGN. URBONAS

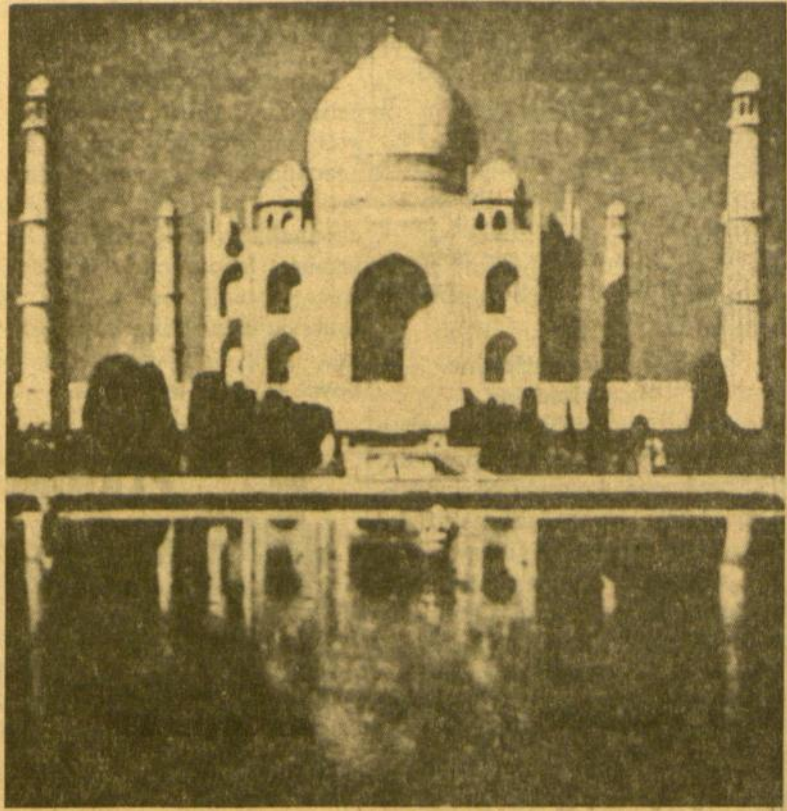
Miestas, kuris nežino savo amžiaus

Istorijoje yra minimi septyni garsūs senoji pasaulio meno stebuklai: Fidijo Zeusas Olimpe, kabantieji Semiramidos sodai Babilone, Artemidės šventovė Efeze, Halikarnaso mauzoliejus, Rodo salos kolosas, Fario salos švyturys ir Egipto piramidės. Gaila, šeši iš jų — jau yra pranykę ir tik Egipto piramidės didingai dar stovi amžių ir audrų daužomos.

Kiek meno stebuklų yra naujuose amžiuose, istorija dar nesako, bet vienas pastatas jau grožio stebuklu yra laikomas — tai Taj (tark tadž) Mahal Indijoje.

Šimtas dvidešimt penkios mylios į rytus nuo New Delhi, tiplingoje Indijos lygumoje, paslėpusi medžiuose senoji Indijos sostinė — Agra. Nieks nežino jos amžiaus, tik legenda sako: 4000 metų! Mieste maišosi viskas kartu: seni marmuro pastatai, griuvėsiai, palmės, tipingi Indijos žalieji medžiai, gėlės, dulkės, nešvara ir masės žmonių. Šunku net tikėti, kad Indijos miestai žinotų tikrą gyventojų skaičių! Medžių ir parkų daug, nes dulkės ir karštis, kuris čia vasarą siekia 120° F., vertė čia gyvenusius valdovus ieškoti ūksmingo pavėsio.

Šio tad miesto pakraštyje, dideliame parke, ant Jamuna (skambėtų lyg mūsų 'Nemunas', bet jie taria: Zimna) upės kranto stovi tas garsusis Tadž Mahal mauzoliejus, dėl kurio vieno, anot lordo Roberts, yra verta keliauti į Indiją. O lankė jį ir rašė apie jį daug kas. Wordsworth rašė, kad "žemė negali parodyti nieko gražesnio", o Anglijos kunigaikštis Edvardas pabrėžė, jog daugelis bandė Tadž Mahal aprašyti, bet niekas dar pilnai to padaryti nepajėgė. Vieni jį vadina — "rojaus vizija žemėje", kiti —

Tadž Mahal naktį

"marmuro poema", o tretį su Margaret Mordecai vadina jį — gražiausiu pastatu pasaulyje, kuriam grožį teikia meilė.

Taigi, kas yra tas Tadž Mahal?

Tadž Mahal — meilės kūrinys

1627—1658 m. Indiją valdė penktasis mogulas imperatorius Sach Jahan. Iš savo senelio imp. Akbaro Didžiojo jis paveldėjo palinkimą menui ir architektūrai. Jahan, kaip ir visa mogulų dinastija, buvo mahometonas. 1612 m., dar būdamas princu, jis vedė gražiąją Arjuman-dą Bano, kuri, ištėkėdama už princo, priėmė naują vardą, ir titulą: Mumtaz Mahal — "Rūmų išrinktoji". Ji buvo ne tik graži, bet ir labai išsilavinusi, dėl to tapo sumani patarėja vyrui visuose valstybės reikaluose. Jie keliavo kartu ir gyveno kartu 19 metų, kas to laiko ir to krašto sąlygose reiškė beveik "stebuklą", nes imperatoriai turėdavo iki 500 žmonų.

1931 m. jie abu valstybės reikalais buvo išvykę į Burhanpurą, kur tu pačių metų birže-

lio mėn. Mumtaz Mahal, gimdydama 14-tą kūdikį, mirė.

Prieš mirtį ji tarė savo vyrui karaliui: "Karaliau, aš gyvenau su tavim džiaugsme ir skausme. Dievas tau skyrė būti didžiū imperatorium ir valdyti daug šalių. Dabar gi, mir-dama, aš prašau tavęs tik dviejų dalykų: nemylėk kitos moters ir pastatyk man paminklą, kuris primintų mano vardą..."

Nuliūdęs karalius jai čia pat pažadėjo pastatyti tokį paminklą, "kokio dar niekas nėra matęs ir kuris bus gražiausias pastatas pasaulyje". Čia ir gimė Tadž Mahal mauzoliejaus idėja. Dėl pirmojo jos prašymo karalius tylėjo. Tyli apie tai ir istorija.

Mumtaz Mahal mirus, imp. Jahan tuojau (1631 m.), pradėjo vykdyti savo pažadą. Architektas Ustad Isa sukūrė mauzoliejaus projektą ir buvo vyriausiu architektu, jį statant. Jam, žinoma, padėjo visa eilė garsių to laiko menininkų, kaip — Chiranjī Lal, Baldev Das, Mannoo Lal ir net kai kurie Europos architektai. Statyba

truko 16 metų, dirbant 20,000 darbininkų. Tadž Mahal statybos medžiagą sudarė: marmuras ir brangakmeniai. Baltasis marmuras buvo gabenamas iš Jaipuro, o brangieji akmenys — iš viso pasaulio. Jo statyba, nežiūrint pigios darbo jėgos, sakoma, kainavusi apie 75 mil. dol. šių dienų valiuta, o tikroji (pasakiškoji) jo vertė yra nežinoma ir šiandien.

Rytų pasaka tarp sodų
Artėjant prie Tadž Mahal, pradžioje matai didžiulį sodą, kuris yra viena iš šio mauzoliejaus architektūrinių dalių. Jis yra keturkampis, kas pagal mahometonų tradiciją, reiškia — rojaus simbolį. Įrašas ant vartų kviečia "kilnių žirdžių kelevius čia užėti"... Sode žaliuoja kiparisai, įvairūs aukšti Indijos medžiai ir žydi nematytos gėlės bei matytos rožės, kurios, pasak indų poeto Khayyamo — "niekur nežydi taip raudonai"... Nuo vartų iki mauzoliejaus išilgai tęsiasi labai skaidraus vandens tvenkinys - fontanas, kurio dugne, lyg veidrody, atspindi visas mauzoliejus ir praeinančiųjų Indijos moterų spalvoti šilkiniai "sari".

Čia, prie vartų, sustoja visi. Prieš akis — Rytų pasaka, kurioje jungiasi: Rytų stilius, menas, prabanga, švelnus grožis ir mistika.

Didingai stovi trys baltojo marmuro rytietiškojo stiliaus rūmai: dešinėje — Fatehpuri šventykla, kairėje — Sahelion ka Gumbad paminklas, o vidur-

je — Tadž Mahal. Jie trys sudaro žavingą architektūrinę vienumą. Juos visus jungia didžiulė (313 kv. pėdų) marmurinė, dviejų aukštų platforma. Kiek atokiau nuo keturių Tadž Mahal kampų stovi 4 didingos marmuro kolonos su kupolais dengtomis viršūnėmis.

Centre — pats mauzoliejus — dviejų aukštų baltojo marmuro pastatas su didelėmis nišomis ir didžiuliu (80 m.) kupolu. Toliau — iš abiejų šonų mažesni kupolai ir daug dar mažesnių bokštelių. Ant didžiųjų durų — įrašai iš Korano. Nišose — brangiųjų akmenų mozaika. Durys — kelių brangių metalų junginys. Sakoma, kad originalios buvusios vien sidabro, bet vėliau buvo pakeistos šiom, pigesnėmis. Pastatas yra aštuoniakampis, užima 186 kv. pėdas erdvės, o sienos per 100 pėdų aukščio. Taigi, anot Camerono, "jau pats dydis yra imponuojantis".

Deimantai ir perlai "akį veria"

Audeklu pridengtais batais basomis kojomis keleviui įžengus vidun, brangieji akmenys, deimantai, briliantai ir perlai tiesiog atima žadą. Čia visur tų brangiųjų akmenų tikra mozaika! O tų brangakmenių yra taip įvairių, kad jų vien vardų sąrašas užima kelis puslapius. Jie įvairūs savo vardais, rūšim ir spalvom, bet visi yra pasiakiškai brangūs. Ne veltui Huxley šaukė, kad Tadž Mahal yra per brangūs pastatas mūsų že-

Vladas Šlaitas

APIE JAUNYSTĘ, KURIOS NEBUVO

Nepamačiau nei kada, anei kaip aš išėjau į vidurinius savo amžiaus metus. Tik blogiausia, kad man tai ir neteko būti jaunam, nes iš savo vaikystės aš tiesiog išdardėjau į pagyvenusius šio pasaulio gyventojus, gi jaunystei paženkint, aš turėjau tikėtis niekam netikusią ir pusiau sulankstytą jaunystės dienų imitaciją, į kurią man šiandieną nemiela pačiam žiūrėti. Ir už tai, kai man tenka išgirsti liaudies dainelę "už stalelio sėdėti, jaunas dienas minėti", aš savaime imu ir galvoju apie jaunystę, kurios taip niekad ir nebuvo mano gyvenime.

mei! Gal jis ir teisingas, nes vienos tik dirbtinės rožės lapelis ant Mumtaz Mahal karsto susideda iš 20 brangakmenių rūšių!.. Architektūroje gi, sakoma, tai vienintelis atvejis pasaulyje, kur tiek daug panaudota brangiausios ornamentikos. Lubos, kylančios 243 pėdas ir apvaliai užsibaigiančios kupolu, yra nepaprastai indiškojo meno šedevras!

Žemyn laiptai veda į kriptas, kur ilsisi Mumtaz Mahal ir jos vyro imperatoriaus Sach Ja-

han palaikai. Mumtaz karstas yra viso šio pastato centre. Ant karsto — 99 Alacho vardai ir jos vardas su gimimo ir mirimo datom. Čia pat netoli ir Jahano palaikai. Jie ilsisi čia abu, nors pagal pirminį projektą Sach Jahan planavo antroje pusėje Jamuna upės pastatyti tokį pat mauzoliejų sau ir sujungti juos abu juodojo marmuro tiltu. Juodviejų meilę simboliškai būtų "junges" judasis tiltas ir šventoji Jamuna. Jamuna teka į šventąjį Gangą, todėl ir ji vadinama 'šventa'. Ir prie jos deginami mirusiųjų lavonai, o jų pelenai beriami į upę. Nors upės vanduo rausvas ir dumblinas, bet žmonės ibridė saujomis geria tą vandenį, kuriame buvo išbarstyti tik ką sudegintojo mirusiojo pelenai...

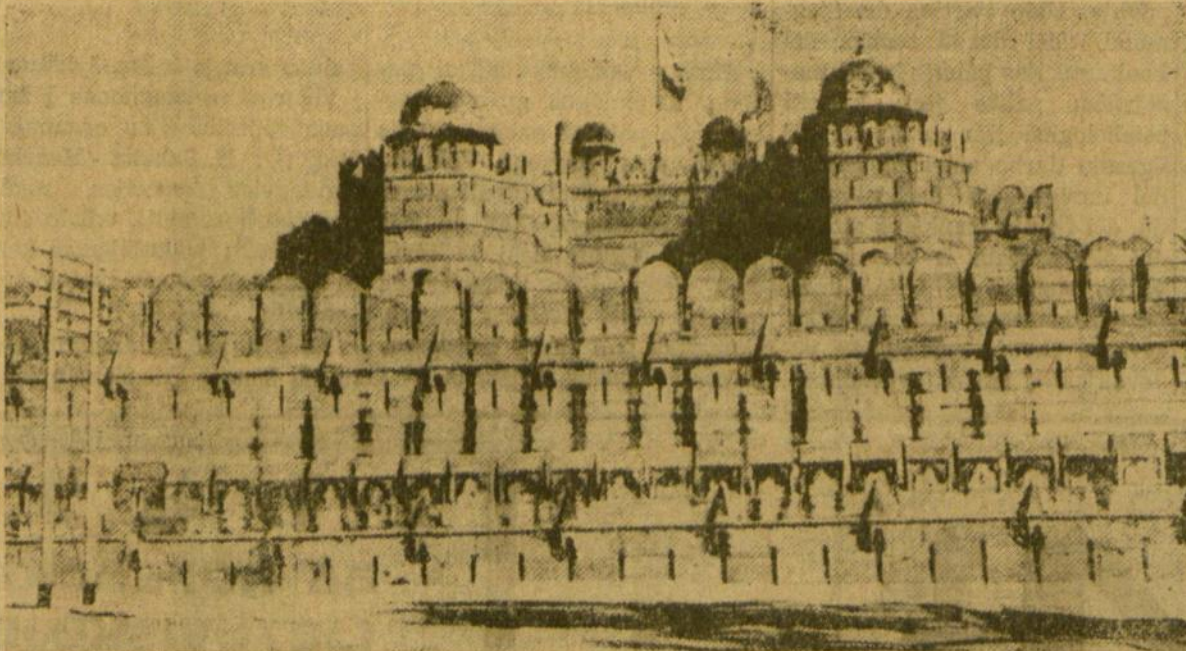
Toks tai yra, labai trumpu ir netobulu žvilgsniu apmestas, Indijos Tadž Mahal!

Iš jo dvelkia senosios Indijos menas, romantika, grožis ir mistika.

Jis čia simbolizuoja šeimos vyro meilę savo žmonai.

Jame stengiasi įkūnyti "Rojaus viziją", kuri žavi žmoniją visais amžiais.

Tadž Mahal dėl to jau nebe-priklauso vien Indijai, o visai žmonijai ir tiems, kurie gerbia meną, grožį ir meilę.

Valdovų pils, kurioje gyveno Jahan ir Mahal

GRYBŲ RAGAUTOJAS

J. Savasis

Niekas nežinojo jo vardo ir pavardės. Beveik kasdien, pietums pasibaigus, ateidavo prie vartų ir paklausdavo, ar nėra likę ko nors iš pietų. Jei ką gaudavo, čia pat suvalgydavo, jei ne — nueidavo lygiai patenkintas, pridėdamas: "Tai gal kita kartą".

Jis kas rytas prisistatydavo į vaisių ir daržovių rinką ir ieškodavo darbo: panešioti sunkias, vaisių ir daržovių prikrautas dėzes. Už tai gaudavo kelis skatikus. Dėl šio užsiėmimo jis save vadino "Facchino" (Nešikas). Mes jį irgi tik taip vadinavome. Buvo stambokas vyras, vidutinio amžiaus, bet labai nutukęs. Matyt, cukrinė ligą iškreipė jo pavyzį. Didelės, asarotos akys putliame veide buvo panašios į liūdno jaučio. Eidavo beveik šluobodamas, tartum ant vinių vaikščiotų. Reikia stebėtis, kaip tokiais kojomis jis pajėgdavo nešioti sunkenybes. Mėgdavo pasikalbėti, tačiau apie save niekad nieko nepasakodavo, išskyrus tai, kad buvo gimęs Senegalijos miestelyje, kur gimęs ir popiežius Pijus IX; tad jis lyg jo ir giminė. Mes dėl to pajuokdami jį vadinavome "Facchino di Papa" (Popiežiaus nešikas). Sakėsi karo metu buvęs Prancūzijos fronte ir pramokęs prancūziškai. Kai jį užkalbindavome ta kalba, jis tik tiek atsakydavo: "Allons enfants pour la patrie" — tiek ir temokėjo. Šventėms ant skiautės popieriaus parašydavo linkėjimų. Iš rašy-senos buvo matyti, kad yra ne tik pradžios mokyklą lankęs, bet ir gimnazijos ragavęs.

*

Užėjo karas, susimaišė įvykiai ir žmo-

nės. Facchino jau neateidavo prašyti pietų likučių, žinodamas, kad ir mes beveik badaujame. Manėme, kad jis kur žuvo, ar mirė. Tik kai amerikiečiai, nugalėję Monte Casino tvirtovę, užėmė Romos miestą ir pasidarė šiek tiek tvarkos, visi išlindo iš savo slėptuvių. Kartą, eidamas gatve — žiūriu, nugi Facchino! Pasisveikinome, kaip seni pažįstami. O jis man ir sako: "Turiu tarnybą pas amerikiečius — ragauju grybus". Gal būt, netikėsite visa šia istorija, bet faktas, kad, amerikiečiams užėmus Italijos "batą", tuoj išliko kareivių maitinimo problema. Karo metu, maitinami vien iš dėžučių, kareiviai pradėjo sirgti — trūko vitaminų. Centrinė kariuomenės maitinimo įstaiga tuoju emė supirkinėti vaisius, daržoves ir tuo maitinti kareivius. Tarp kitų maisto dalykų, žymią dalį užėmė grybai, kurie turi kažkokių ypatingų vitaminų, ypačiai reikalingų ir naudingų karininkams. Bet grybai nepažįstami, gal būt, net nuodingi. Kaip juos patikrinti? Čia atėjo į pagalbą mūsų Facchino.

Jis man pasakojo: "Aš tuoju supratau reikalą ir, nuėjęs pas amerikiečius, jų generolui (kaip vėliau sužinojau, ten buvo tik eilinis seržantas) tiesiog pasakiau: "Gene-role, jūs negalite rizikuoti visos amerikiečių armijos gyvybe. Grybai yra pavojingiesni už vokiečius. Čia reikia ragautojo, kuris aukotų savo gyvybę už Ameriką ir Demokratiją. Štai aš už dešimt dolerių dieni iš-ragausiu visus jūsų grybus".

Buvo priimtas į tarnybą keistu "Mush-room taster" titulu. Parodė man net ir pasą, kur buvo jo nuotrauka, pirštų nuospaudos ir pavardė: Facchino. Šiuo pasu jis labai didžiavosi ir vis kaisiojo man jį po nosim. "Tikėk manimi, aiškino, tai labai atsakinga vieta. Ir paskutinę valandą kažkokios kvailys ko tik nesugadino viso reikalo. O buvo taip:

"Reikėjo pasiduoti pirma gydytojo apžiūrėjimui ir sveikatos patikrinimui. Kai jau buvau išrengtas, atėjo kažkoks tipas ir angliškai kažką gydytojui pasakė. Tas nutrau-

kė apžiūrėjimą ir man slebezuodamas itališkai emė aiškinti, kad tas pareigas pavesią kokiame šuniui ar katui.

"Čia aš užkilau. Ne, sakau, ponai, jūs negalite rizikuoti kareivių gyvybe. Katinas turi septynias gyvybes, taigi jei vienos dėl grybų neteks, jam dar liks šešios. O dėl šunų — juk šuo tik gyvulys. Gal būt, grybus tik pauostys ir neės. Gal būt, grybų nuodai šuns kūno neveikia. Katės ir šunys ēda visokius grybus ir neima į galvą. Čia reikia žmogaus, kuris kasdien rizikuotų savo gyvybe".

Facchino padarė savo pasakojime pauzę, pasižiūrėjo į mane ir pridūrė: "Girdėjusieji emė ploti. Daugiau nesakė nė žodžio. Gydytojas baigė apžiūrėjimą — ir štai pasas. Ešu "mushroom taster". Ar supranti, ką tas reiškia? Jei dabar neparduosiu savo kailio, tai niekuomet nemirsiu".

Su naujomis pareigomis atsirado ir kai kurių formalumų, kuriuos Facchino malda-vu padėti jam atlikti. Sutikau, nes man baisesiai buvo įdomu, kaip jis tas pareigas eis. Sekančią dieną nuvykome pas notarą, kur jis padarė testamentą mano naudai. Savo tarnybai turėjo džypą su kareivių šoferiu. Iš notaro vykome pasivažinėti po miestą. Jis dairėsi į visas puses, tarsi "Morituri te salutant" ir man aiškino: "Prieteliau, nuo savo likimo neišbėgsi. Būtų gražiau mirti kaip nors kitaip, garbingiau, negu nuo tų praeiktų grybų. Bet... yra dolerių, tad naudokimės".

Pasipasakojo, kad miesto centre išsinuo-mavęs gerą kambarį, daug mokąs nuomos, juk kās iš tų pinigų: vis tiek reikia mirti.

*

Man buvo labai įdomu, kaip jis eina tas "mushroom taster" pareigas. Sutarėme, kad vieną dieną aš jį palydėsiu į "tarnybą".

Ankstį rytą, aštuntą valandą, Facchino jau prie Maitinimo įstaigos vartų. Mane pristatė, kaip savo sekretorių, ir budintis kareivis įleido į vidų. Ten viename kambaryje, ant padengto stalo buvo padėta bene šešios lėkštės su garuojančiais virtais grybais. Už-

mečiau į juos akį. Kai kurie buvo pažįstami: baravykai, rudmėsės, kazelėkai, bet kiti galėjo būti ir autentiški musmiriai. Facchino rimtai atsisėdo prie stalo, padarė didelį kryžiaus ženklą ir emė valgyti, mane pirmiau dar įspėjęs: "Kai aš valgysiu, prašau nesi-juokti, net nesišypsoti; laikyk mane jau mirusiu".

Suvalgęs grybų porciją, mano lydimas, Facchino rimtu žingsniu išėjo. Prie vartų laukė džypas, kuris mudu nuvežė į grybų ragautojo buveinę. Facchino kambarys atrodė panašus į laidojimo koplyčią. Kambaryje langinės buvo uždarytos, o šviesa — maža lempelė prie šv. Kozmo ir Damijono, staigios ir netikėtos mirties patronų, paveikslas. Facchino apsilviko juodu, rinkoje pirktu, apnešiotu kostiumu, apsiavė lakuotais batais ir atsigulė į aukštą lovą, panašią į katafal-ką, ir man įsakė kalbėti maldas prie mirštančiojo. Nejaukus jausmas apėmė mane. Stebėjau, kaip žmogus gali taip flegmatiškai sutikti mirtį, o jis tik sumurmėjo: "Šį kartą jau, tur būt, bus..."

Prieš atsiguldamas, nustatė laikrodį žadintuvą. Turėjo praeiti lygiai trys valandos. Jei nemirė, tada turėjo tuoju iš gretimos kavinės patelefonuoti į Maitinimo įstaigą, o paskui ir pats asmeniškai ten nuvykti, kad amerikiečiai įsitikintų, jog jis gyvas su kūnu ir siela.

*

Laikas bėgo. Kai kada užeidavau pasižiūrėti, kaip vyksta Facchino keistoji tarnyba. Kartais, atsigulęs mirti, prašydavo, kad pakviestąjį kunigą. Vieną kartą pagavau gatvėje kažkokį kapuciną su ilga barzda. Palikęs juodu vienus kambaryje, po ilgo laiko grįžau ir radau lošančius kortomis iš pinigų. Facchino buvo visiškai prasi-lošęs. Prašė jam paskolinti. Daviau kelias ly-ras — ir tas tuoju pralošė. Pasibaigus lošimui, kapucinas ramiausiai susikišo pini-gus už rankovės atlankos ir atsidusęs tarė: "Didesnei Dievo garbei ir vienuolyno gerovei" ir tyliai išėjo. Po to Facchino daugiau jau kunigo nesišaukdavo.

RELIGIJA IR PSICHINĖ SVEIKATA

Dr. G. Siegmund naujos studijos proga

DR. JUOZAS PRUNSKIS

Sekantieji naujas knygas ir mėgstantieji gilesnį mintijimą, galėtų susidomėti lapkričio mėn. pabaigoje iš spaudos išėjusia knyga „Belief in God and Mental Health“ (išleido Desclee Co. New York, 210 psl., \$4.50). Veikalas visų pirma įdomus tuo, kad jo autorius yra teologijos ir filosofijos daktaras, o taip pat ir medicinos daktaras Georg Siegmund, dėstęs metafiziką Fuldos universitete. Ši knyga mus pasiekia anglų vertime, atliktame Izabelės ir Florence McHugh.

Modernaus ateizmo tėvų pažiūros

Pradžioje autorius apžvelgia modernaus ateizmo tėvų mintį, skelbiančią, kad religija yra tik iliuzija, kurią žmogus sau išsigalvoja, vedamas liguisto silpnumo ir dvasinio trapumo; religingas žmogus esąs tik kolektyvinės neurozės belaisvis; iš to „nuklydimo“ išvesias apšviestos brandumas ir intelektualinė nepriklausomybė, šitokiai mąstysenai daugiau ar mažiau pagrindus tiesę praeitame šimt-metyje Hegelis, Feuerbachas, Nietzsche, o mūsų amžiuje iš dalies Freudas. Jau didesnį respektą religijai rodė Jungas, o jau intuityviniu keliu artėjo prie Dievo filosofas Bergsonas.

Ateizmo pranašų klystkeltai

Dr. Siegmund kritiškai vertina aukščiausių minėtųjų ateizmo pranašų (kurių mokslas praktiško sužydėjimo susilaukė Markso pasekėjuose) klystkeltus. Autorius primena, kaip savų laikų, tik pradėjus atsirasti geležinkeliams, ano laikų „medicinos ekspertai“ tvirtino, jog drąsus 25 mylių per valandą greitis visiškai sužlugdys žmo-

gaus organizmą. Dabar gi patys lėčiausias traukinys yra pralenkęs šį greitį be jokių blogų pasekmių žmogui. Panašiai klydo ir tokie kaip Nietzsche.

Sąžinės konfliktai ir fizinės jėgos

Dr. Siegmund religiją laiko natūraliu žmogaus keliu ir atkreipia dėmesį, kad ne iš žmogaus silpnumo atsirado religija, o silpnumas, liguistumas atsiranda iš vidinio žmogaus sukilimo, kuris nepasilekia vien psichės viduje, o turi psichosomatinių įtakų, neigiamai veikia į paties organizmo funkcijas. Vidiniai žmogaus sąžinės konfliktai gali palaužti ir žmogaus fizinę jėgą. „Dabarties psichosomatinių studijų įrodė, kad šios rūšies įtampos, varginančios ištiesais metais ir dešimtmečiais, be pilno įtampos atleidimo, visų pirma paveikia vegetatyvinę nervų sistemą, o per ją — ir muskulų, duodant pradžią jų mėšlungiškams susitraukimams, kas kliudo kraujo apytaką, kūno audinių maitinimą ir galutinai veda į chronišką vegetatyvinių nervų funkcijų sutrikimą“ (79—80 psl.).

Modernaus gyvenimo pavojai. Modernus gyvenimas žmogaus sveikatai atneša nemažai pavojų. Kaip tvirtina dr. Siegmund, „dėl darbo tempo, dėl konkurencijos baimės ir dėl mažėjančių paties jėgų kylanti psichologinė įtampa ir — dėl ilgesnio darbo užtęsimo naktin, dėl nereguliarių darbo valandų, dėl fizinės mankštos stokos, dėl per gausaus ir per riebaus valgio susidaranti fizinė įtampa turi lemiamą vaidmenį ankstyvame pavojų susidaryme vadovaujančių žmonių gyvenime“.

Pažaislio Dievo Motinos paveikslas. Prel. Ignas Albavičius, Cipro liet. parapijos klebonas, Sv. Kalėdų proga padovanėjo gražiausio XVII šimt. Lietuvos architektūros paminklo — Pažaislio bažnyčios ir vienuolyno 80 reprodukcijų (slidžių) iš inž. Mikalojaus Ivanausko Lietuvos architektūros rinkinio seserų Kazimieriečių vadovaujamos Marijos Aukštesniosios mokyklos jaunajai kartai. Be to, Marijos Aukšt. mokyklos meno departamentas šiuo metu įsigijo „Kodak“ moderniausią projekcinį aparatą iš dail. Mik Ivanausko vykusios toj m-loj liepsnos tapybos dailės parodos įėjimų aukų.

Sirdies veikimas dažnai parodo, ar žmogus gyvena harmonijoje pats su savimi, ar jis varginamas įtampa. Vokiečių mediciniškoje literatūroje atkreipiamas dėmesys, kad baimės jausmas veikia širdį ir plaučius, išsigandimo supurtymas gali paveikti tiroidinę liauką, skausmas gali turėti neigiamos įtakos į kepenis, įtūžimas — į

galvos kraujo indus, šykštumas į vidurius, seksualumas į žmogaus reprodukcijos organus ir širdį (Dr. H. Schultz - Hencke). Agresyvos emocijos, nuolat nuodijanti mintį, trikdo žmogaus širdį; puoselėjamas keršto jausmas — turi patologinių reakcijų.

Religija padeda žmogui iš visų šių žmogų graužiančių jaus-

my išsilaisvinti, atgauti pastovią vidaus ramybę, nugalėti vidaus įtampas ir dėl to dr. Siegmund pabrėžia, kad ne religija kilo iš liguistumo, o pati religija padeda išrauti liguistumo šaknis žmoguje.

Šią savo tezę dr. Siegmund paremia psichologiniu, medicinišku eilės ryškių asmenybių tyrinėjimu. Jis peržvelgia Ilmo Camelli, marksistinio agitatoriaus, neurotinis polinkius, kada vidinis išsisėmimas jame ėmė reikštis fizine nesveikata; jo grįžimas į religiją padėjo jam atsigausti.

Strindbergo ateizmo eksperimentas

Antrą tos rūšies asmenybės studiją dr. Siegmund praveda, aptardamas Augustą Strindbergą, kuris, praradęs metafizinę tikėjimą, palinko į skepticizmą ir nihilizmą, kurie pradėjo jo asmens ardymo darbą, nunešę jį į palūžimą ir net šizofreninę psichozę. Laisvamanybės įtakoje jis bandė savo sąžinę numalšinti iš viso paneigdamas kaltės buvimą, tačiau tai nebuvo išganymas; jį kankino nevilis, niekuo netikėjimas, ir tarpais mirties jis laukė kaip išvadavimo; tik grįžimas į tikėjimą, kaip tvirtina dr. Siegmund, grąžino jam vidaus harmoniją, atstatė jo pajėgumą, kad jis, išsilaisvinęs iš tos psichozės, sukūrė aukštos literatūrinės vertės veikalus.

Kaip toliau tvirtina dr. Siegmund, vėliau Strindbergas į savo gyvenimą žiūrėjo, kaip į netikėjimo eksperimentą, kuris davė neigiamus rezultatus. Jo gyvenimas sudarė eksperimentą, kokio nei psichologinė laboratorija neduoda. Tai buvo praktiškojo ateizmo eksperimentas. „Tik religija sušvelnino jo kasdienio gyvenimo melancholiją“, rašo dr. Siegmund.

Kad kaltė nesupūdytų širdies. Gilios erudicijos autorius dr. Siegmund savo tezei paremti cituoja literatūros talentų, tokių

kaip Camus, sukurtus personažus. Taip pat jis skaitytojui pateikia ištisą galeriją žmonių, kuriems religija atnešė vidinę pusiausvyrą ir laimę. Pvz. kaip džiaugėsi išpažinęs Dievą Augustinas ir tuo keliu atradęs sielos ramybę.

Lamennais kalbėjo, kad išpažintis buvo Dievo išrasta apsaugoti žmogų nuo to, kad kaltė nesupūdytų jo širdies. Autorius net atskirą skyrių duoda: „Psichoanalizė ir išpažintis“, kur iškelia palaimingą išpažinties įtaką, primindamas, kad net Liuteris savų laikų buvo pareiškęs, kiek daug paguodos jam buvo teikusi išpažintis.

Prancūzės Semer klystkeltai ir grįžimas

Pagaliau savo dėsniui patvirtinti — kad religija yra vidaus ramybės ir sveikatos nešėja — dr. Siegmund nagrinėja gyvenimą prancūzės Madeleine Semer, kuri iš pradžių Nietzsche's poveikyje buvo atsisąžinęs vaikystės tikėjimo, o paskiau iš tų klystkelių buvo išvesta amžinybės ilgesio, grįžo į Dievą, kas išdildė vidaus įtampas ir atstatė vidaus harmoniją, atnešant džiaugsmą ir meilės šviesą.

Išvadoje autorius pabrėžia, kad tikėjimas Dievą yra ženklas, kiek daug paguodos jam buvo teikusi išpažintis.

PLANINGAS TAUPYMAS

moka gerus dividendus

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4½%

Dabartinis dividendas išmokamas du kart per metus.

Pinų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokamvisas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Pirmadienį, trečiadienį ir penktadienį nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.
Ketvirtadienį nuo 9 val. ryto iki 8 v. val.
Šeštadienį nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų.
Trečiadienį uždaryta viena diena.

Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMACK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone Virginia 7-7747 John J. Kazanietz, Pres.
AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MŪSŲ ĮSTAIGOS

4½%

VISOMS TAUPMENŲ SĄSKAITOMS

ILGIAU GYVENSI

BE RŪPESČIO TAUPYDAMAS ČIKAGOS STIPRIAUSIOJE LIETUVIŠKOJE TAUPYMO IR SKOLINIMO BENDROVĖJE

TURTAS VIRŠ \$100,000,000.00
REZERVAI \$ 9,500,000.00

PER 56 METUS INDĖLIAI BUVO IŠMOKAMI KIEKVIENU PAREIKALAVIMU

Dabar mokėtinas dividendas iš 4.50% virsta į 4.577%, dividendo sumas prirašant kas 90 dienų.

Taupmenos įdėtos prieš 15 dieną pelno dividendus nuo pradžios mėnesio.

Paskolos namams įsigyti ar taisyti duodamos palankiomis sąlygomis, mėnesinius mokėjimus pritaikant prašytojo pajėgumui.

Bendrovė iš seno vedama tėvo ir sūnaus.

JUSTIN MACKIEWICH
Direktorių Tarybos Pirm.

JUSTIN MACKIEWICH, Jr.
Prezidentas

DARBO VALANDOS:

Pirmadieniais 9 iki 8 val. vak.
Antradieniais 9 iki 4 val.
Trečiadieniais uždaryta
Ketvirtadieniais 9 iki 8 val. vak.
Penktadieniais 9 iki 4 val.
Šeštadieniais 9 iki 12 val.

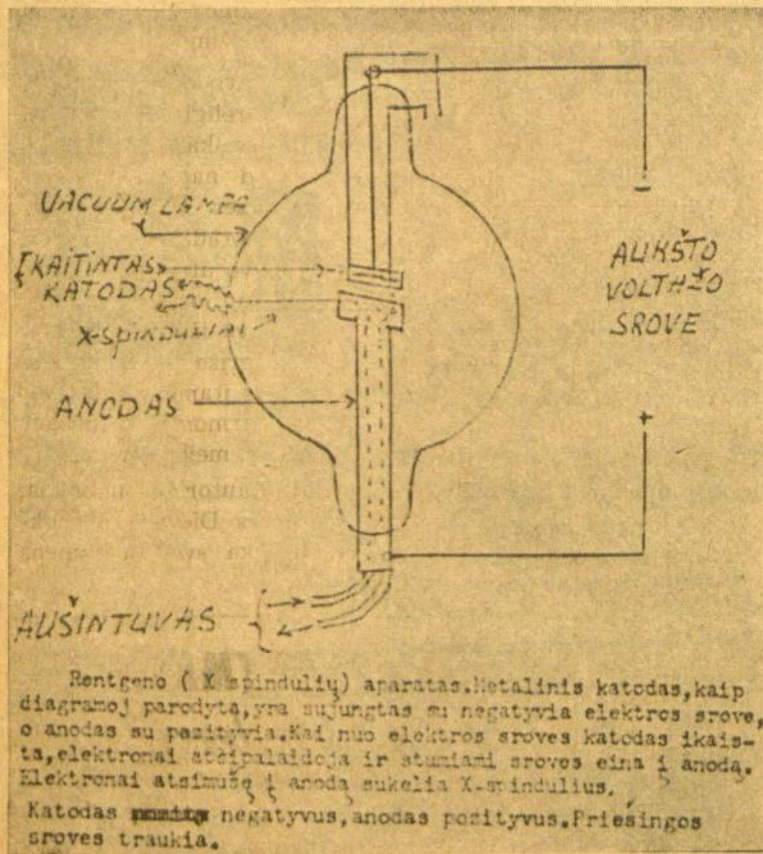
STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

TEL. VI 7-1141

4192 ARCHER AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60632

ROENTGENO PASLAPTIS

PAULIUS ŽICKUS

Retas iš mūsų nebuvome peržiūrėjęs X-spindulius. Važiuojant į Ameriką, visų plačiai buvo fotografuojami, ieškant džiūvos, kitaip sakant, džiūvos bacilų išgraužtų skylių. O skylėtų plaučių savininkai, sakoma, pirks nešyklėtas plaučių fotografijas, kad galėtų atvažiuoti Ameriką. Buvom fotografuojami, bet, tur būt, tik retas žinome, kaip toks peršvietimas - fotografavimas vyksta.

Roentgeno-X spinduliai yra atominės fizikos vyksmo padarinys. Visos medžiagos susideda iš mažų atomų. Jų dydis neįsivaizduojamas. Maža adatėlės galvutė susideda iš daug milijonų atomų. Arba dar aiškiau, didžiausios cėlės, kurios vos matomos per stipriausius mikroskopus, susideda iš 1,000,000-000 atomų. Toks tad didumo tas garsusis atomas. Jo pagrindinės dalys: branduolys, kuris susideda iš protonų ir neutronų (jie turi svorį) ir iš elektronų, kurie skrieja apie tą branduolį (elektronai beveik besvoriai). Atomai dar tebetiriami, ieškant juose naujų dalelių. Tyrimai vyks dešimtmečiais, o gal ir šimtmečiais. Dabar dirbama maždaug prie trisdešimt bilijonų elektro-voltų galingumo akceleratorių. Kai bus pasiekta arti trijų šimtų bilijonų elektron-voltų galingumo, galvojama, atome nebebus jau nieko "paslėpto". Klekvienos medžiagos atomas turi skirtingą kiekį protonų ir elektronų. Paprasčiausias atomas yra vandenilio — vienas protonas ir vienas elektronas. Kitos medžiagos turi net arti šimto elektronų. Ir jeigu galėtume padidinti atomą į neįsivaizduojamą dydį, jis atrodytų tuščiaviduris. Jo branduolys būtų lyg saulė, o aplink skriejantys elektronai lyg planetos. Atstumas tarp branduolio ir elektronų, proporcingai imant pagal dydį, būtų maždaug toks pat, koks yra tarp saulės ir planetų. Elektronų skridimo greitis — šviesos greitis (300,000 kilometrų per sekundę).

Bet iš kurgi tie X-spinduliai? (Pasekite pridėtą diagramą.) Pagal atominės fizikos dėsnius, kada neigiamas elektronas susiduria su teigiamu, jie abu išnyksta, paleisdami energiją X-spindulių formoje. Arba kai didelės energijos X-spindulys priartėja prie atomo branduolio, spindulys pranyksta, o jo vietoje atsiranda medžiaga — du elektronai, vienas neigiamas, kitas teigiamas. Pozityvus elektronas vadinamas pozitronu. Roentgeno aparatas galima pavadinti pirmuoju atominiu akceleratorium. Jo principas yra paprastas. Elektronai, elektros voltažo varomai laidu, bėga kaip vanduo vamzdžiu. Bet kada tie elektronai iškrinta — išstumiami iš laido ir atsiranda vaku-

me, jie ten skraido. Nuo elektros voltažo spaudimo metalas — katodas, kuris yra vakume, iškasta ir spinduliuoja. Šį vyksmą pirmasis pastebėjo Thomas A. Edison 1883 metais. Jis tai pavadino termijonine emisija (thermionic emission). Vėliau A. Fleming šį vyksmą panaudojo praktiškai. Taigi elektros voltažo varomai neigiamus elektronai atspalaiduoja iš katodo, o anodas, prijungtas prie pozityvios (pagal dėsnius), traukia neigiamus elektronus. Vakumo lempos, nors tarpas tarp katodo ir anodo yra miniatiūriškai mažas, bet vis dėlto elektronai įgauna pusę šviesos greičio. Didinant voltažą, galima padidinti ir elektronų greitį.

Taigi elektronai, toje lemposje lėkdamiesi apie 150,000 kilometrų greičiu per sekundę ir atsismušdami į anodą, sustoja ir duoda energiją — elektromagnetines bangas. Darydamas tokius bandymus, Konrad Roentgen pirmasis tai pastebėjo. Tada tad savo "katodo lempos" apdengė juodu kartoniniu popieriu. Jis dirbo tamsiam kambary, kuriame nebuvo jokios šviesos. Kitame stalo gale jis pastebėjo keistas švieses. Susidomėjo. Tikrindamas patyrė, kad šviesos spinduliuojamas iš katodo, kur elektronai atsismušę į anodą. Pradėjo naujus tyrimus. Surado, kad ši radiaciją turi galią penetruoti (išskverbti) į medžiagas. Apšvie-

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadienis ir sekmadienis nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakaraus pirmadienio 7 val. vak.
VISOS PROGRAMOS IS WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg. FM
Telef. HEHlock 4-2413
7159 South Maplewood Avenue, Chicago, Illinois, 60629

**Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!**

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western Prosp. 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 v.v.

PASTABOS DĖL DIDŽIOJO VILNIAUS SEIMO

(Atkelta iš 2 psl.)

Toliau Pr. Klimaitis aiškina, kodėl socialdemokratai nesidėjo prie Vilniaus seimo rengimo Lietuvos socialdemokratų buvę patriotai; kas nesiderino su ano meto socialdemokratų internacionalizmu. Revoliucijos metu ir Lietuvos socialdemokratų stengėsi išvėdinti "patriotiškąjį raugą", o visoks bendradarbiavimas su nesocialistinėmis srovėmis skaitėsi irgi prie partijos nusižengimų. O svarbiausia, kad, kilus 1905 metų revoliucijai, daugelis, būdami nesocialdemokratai, veikė jų vardu. Todėl socialdemokratai tikėjosi vieni laimės revoliuciją ir išdidžiai mėgdavę ne savo partijos žmonėms pasakyti:

— Nekiškite nagų prie revoliucijos. Apsieisime be jūsų! Šią socialdemokratų išdidumą pripažįsta ir Steponas Kairys savo atsiminimų knygoje "Tau Lietuva" (83 psl.).

Čiamos šia radiacija, fotografijos plokštelės pajuosdavo. Šiais spinduliais jis galėjo nufotografuoti savo rankos kaulus, net įkišus ranką į kartoninę dėžę. Tuos naujus spindulius Roentgenas pavadino X-spinduliais. Todėl šiandien jie ir vadinami Roentgeno arba X-spinduliais.

Toks fotografavimas vyksta, kai iš elektronų susidūrimo gausi energija — spinduliavimas, kuris skverbiasi per tam tikras medžiagas ir yra užfiksuojamas fotografijos plokštelėje. Roentgeno aparatų yra net 70,000 voltų galingumo. Tai stebuklingas įrankis gydytojo rankose. Tačiau per dažnas, per stiprus ar per ilgą panaudojimą ant to paties paciento ir toje pačioje vietoje yra pavojingas. Šiuo spinduliavimu galima suskaldyti celes ir išsausti vėžį, panaikinti vaisingumą. Tačiau šiandien tie, kurie jį vartoja, jau žino ir jo blogas pasekas. Todėl atsargiai vartodami, kiek tai galima, priėmė kritišką sužalojimų, nebesukelia pavojaus.

Tai ir yra tas garsusis Roentgeno aparatas.

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANCKUS, Sav.
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos
Tune-ups ir Motorų remontas
5759 So. Western Avenue
Kampus 58th Street
Telefonas PROspect 8-9533

TELEVIZIJAS:
paprastas ir spalvotas nebrangiai taisau. Už patarnavimą vietoj \$3; už dirbtuvės darbą \$10 ir daly. Pasiūlaukite apie naujas.
J. MIGLINAS
2549 W. 69 St., II auk., PR 6-1063

MOVING
Apraustas perkraustymas įvairių atstumų.
A. VILIMAS
3415 S. Lituanica Ave.
Tel. FRontier 6-1882

Seimo sumanytojai J. Kriaučiūnui suvažiavimo metu net nebuvo leista kalbėti. Su juo turėjęs asmeniškų sąsaskaitų dėl "Vilniaus žinių" redagavimo P. Višinskis sudarė čia Kriaučiūnui nepalankią nuotaiką. J. Kriaučiūnui vos išėjus į estradą, tuoj pasigirdo balsai: "Provokatorius... Šalin denunciantus!" Pirmininkaujas dr. J. Basanavičius skambučiu nepajėgė numalšinti rėksnių. Taip J. Kriaučiūnas negalėjo ir negalėjo pratariti nė žodelio (Plg. J. Gabrys "Didysis Vilniaus seimas ir jo reikšmė Lietuvai", Naujoji Romuva, 1937 m 7 nr. 156 psl.).

Dar vienas būdingas ano meto pasielgimas su J. Kriaučiūnu. Rengiant seimą, kilo mintis surengti koncertą. Tos pareigos pavestos neseniai įsikūrusiai Kanklių draugijai, kuri savo iš-

de neturėjo nė skatiko. Dėl varomos priešingos agitacijos prieš suvažiavimą buvo sunku tikėtis, kad daug kas iš provincijos atvyks, todėl niekas nenorėjo rizikuoti paskolinti draugijai pinigų salei nusamdyti. Tik vienas J. Kriaučiūnas buvo optimistas ir tikėjo gausiu suvažiavimu, tad jis ir paskolino 100 rublių draugijai. Koncertas pasisekė, turėjo apie 300 rublių pelno ir iš karto atsistojė ant kojų. Po suvažiavimo Kanklių draugijos, kurioje buvo daug demokratų ir socialdemokratų, valdybos apyskaitiniame posėdyje buvo pasiūlyta ne tik grąžinti skolą, bet ir išreikšti padėką J. Kriaučiūnui. Valdyba, lgai svarsčiusi pasiūlymą, nutarė tik grąžinti pinigus, bet padėkos nereikšti.

J. Kriaučiūno iškeltas sumanymas sušaukti lietuvių suva-

žiavimą, kuris tapo Didžiojo Vilniaus seimu, buvo iškeltas pačiu laiku ir įvykdytas gana skubotai. Bet jei jis būtų šauktas dar kiek vėliau, jis nebebūtų įvykęs dėl prasidėjusios griebtos Rusijos valdžios reakcijos. Netenka abejojti, jei D. Vilniaus seimo šaukimo mintį būtų iškėlęs kas nors iš žymesnių veikėjų, jų vardas D. Vilniaus seimo istorijoje būtų rašomas pirmoje vietoje, o J. Kriaučiūnas dažnai čia net vi-

sai pamiršamas. Taip buvo anais laikais, panašiai atsitinka ir šiais laikais. Jei kokią mintį ar idėją iškelia kas nors iš "nemirtingųjų", jos tuoj pat spaudoje svarstomos ir vykdomos, o jei koks eilinis asmuo parašo ir gana svarbiu ar opiu klausimu, tais jis dažnai visai nenugirstamas.

10%, 20%, 30% pigiau mokėsite už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street,
Chicago, Illinois 60642.
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

DEKORAVIMAS
IS VIDAUS IR IS LAUKO
Kilimai ir apmušti baldai valomi.
J. RUDIS Tel. CLiffside 4-1050

MOVING
R. SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda
2047 W. 67 PL. WA 5-8063

BANGA
TV - Radio - Stereo
Pardavimas ir taisymas
2740 W. 63rd Street
Tel. - 434-0421
P. Rudėnas — K. Simulis

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Žemiau telpančiame paveiksle matote dabartinius Chicago Taupymo Bendrovės direktorius ir valdybą susidedančią iš asmenų, kurie visada sutartinai dirba ir saugiai tvarko virš \$53,500,000.00 bendrovės turtą. Nuotrauka daryta 1965 m. gruodžio 13, kai buvo susirinkusi direktorių taryba 1965 metų reikalams aptarti ir 1966 metų darbo planams paruošti.

Iš kairės į dešinę sėdi: John P. Gregg, viceprezidentas; E. Fennel Phillips, executive viceprezidentas; John Pakel Sr., direktorių tarybos pirmininkas ir prezidentas; Elaine Pakel Phillips, viceprezidentė; Philomena D. Pakel, Jr., sekretorė. Stovi: teisėjas Alphonse F. Wells; William B. Sebastian, direktoriai; Anton J. Valonis, išdininkas; ir Charles Bacham, direktorius.

Chicago Savings and Loan Bendrovės valdyba ir direktoriai tariame širdingai ačiū visiems mūsų taupymo ir skolinimo nariams, kaimynams ir draugams ir linkime visiems Linksmų Kalėdų Švenčių ir laimingų ir kupinai pelningų Naujų 1966 Metų.

Kviečiame visus būti mūsų svečiais nuo dabar iki 16-tos sausio 1966 m. Visus atsilankiusius vaišinsime skania kava, lietuvišku sūriu ir kitais skanumynais. Vaikai atėję su tėvais gaus saldainių. Nėra reikalo būti bendrovės nariu kad pasisvečiuoti, visi be skirto esate kviečiami.

Chicago Savings yra puikiausiai išpuošta Kalėdiniais pagražinimais. Atėję pamatysite 30 pėdų aukštumo eglutę ir kitas įvairenybes.

JOHN PAKEL, Sr., Pres.

Chicago Savings

and LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Avenue

Telef. — GROvehill 6-7575

VALANDOS:

PIRMADIENI . . . 12:00 P.M. — 8:00 P.M.
ANTRADIENI . . . 9:00 A.M. — 4:00 P.M.
TRECIADIENI visą dieną uždara.
KETVIRTADIENI . . . 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
PENKTADIENI . . . 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
SEŠTADIENI . . . 9:00 A.M. — 12:30 P.M.

Kultūrinė Kronika

"ATEITIS" SKELBIA KŪRYBOS KONKURSA

Norėdama prasmingai paminėti 1966 — Jaunimo metus, "Ateitis" skelbia konkursą, kuriame kviečiami dalyvauti jaunieji rašytojai ir poetai. Konkurse skiriamos keturios premijos:

- I. Poezijai — \$200 (18—30 m. kūrėjams),
- II. Poezijai — \$100 (kūrėjams iki 18 m.),

- III. Prozi — \$200 (18—30 m. kūrėjams),
- IV. Prozi — 100 (kūrėjams iki 18 m.).

Konkurso jūry komisija vertins visus 1966. I. 1.—XII. 31. "Ateities" redakcijai atsiųstus rankraščius, nebent autorius pažymėtų, kad konkurse nenori dalyvauti. "Ateities" redakcijos adresas — "ATEITIS", 4545 W. 63rd Street, Chicago, Illinois 60629.

• Viktoro Petravičiaus grafikos (daugiausia spalvotų medžio raizinių) paroda sausio 16 d. atidaroma "Gallery International" patalpose Clevelande. Tai eilės pastarųjų metų dailininko kūrybos apžvalginė paroda, kurioje bus įdomu stebėti jo grafikos raidą nuo sodrių liaudinių elementų, nuo vėlesnių konstruktyvių ir taupių kone epinių kompozicijų iki pusiau abstrakto ir pačių naujausių spalvotų medžio raizinių, apripiamųjų beveik visus V. Petravičiaus kūrybos etapus.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer
Chicago, Ill. 60632 Tel. YA 7-5980

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

Automobilio nelaimės atveju skambinkite (In case of accident, call) COUNTRY AUTO REBUILDERS GR 6-7777 24 hour towing service

Karosijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs patalymai.

BODY AND FENDER WORK
PAINTING, MECHANICAL REPAIR
2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629
Savininkas — MIKAS CESAS

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ - DOVANAS Į USSR NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED by Vnešposylorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y., IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi maitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.
NEW YORK 3, N. Y.
NEWARK, N. J.
SOUTH RIVER, N. J.
UTICA, N. Y.
FARMINGDALE, N. J.
PHILADELPHIA 23, PA.
ALLENTOWN, PA.
ROCHESTER 5, N. Y.
LOS ANGELES 4, CAL.
CHICAGO 22, ILL.
BALTIMORE 31, MD.
BUFFALO 12, NEW YORK
DETROIT 12, MICH.
HARTFORD 6, CONN.
JERSEY CITY, N. J.
SYRACUSE 7, N. Y.
CLEVELAND 13, OHIO
HAMTRAMCK, MICH.
SO. BOSTON, MASS.
TRENTON 10, NEW JERSEY

1530 BEDFORD AVE.
78 SECOND AVENUE
314 MARKET STREET
46 WHITEHEAD AVENUE
908 BLEECKER STREET
FREEMOOD ACRES
631 W. GILMAN AVENUE
126 TILGHMAN STREET
558 HUDSON AVENUE
107 SO. VERMONT AVENUE
1241 NO. ASHLAND AVENUE
1900 FLEET STREET
701 PILLMORE AVENUE
11601 JOS CAMP AU AVENUE
643-47 ALBANY AVENUE
303 GROVE STREET
1200 SOUTH AVENUE
1028 KENILWORTH AVENUE
11339 JOS CAMP AU AVENUE
396 W. BROADWAY
1152 DEUTZ AVENUE

IN 7-6466
OR 4-1540
MI 2-3452
CL 7-6820
RE 2-7476
363-0494
PE 9-4507
HE 5-1654
232-2942
DU 5-6550
HU 6-2818
DI 2-4240
TX 5-0700
TO 8-0298
CH 7-5164
HE 5-6368
GR 9-9746
PR 1-0696
TO 9-3960
AN 8-1120
EX 2-0306

Adolfas Mekas viename naujojo savo filmo — komedijos "The Double-Barrelled Detective Story" vaidmenų.

ją muzikalinę komediją, kurios gangsteriškos temos veiksmas riedėtų Afrikoje ir kit.

• Praha pasiekama tik per Maskvą. J. Matulis — Mokslių Akademijos Vilniuje prezidentas, socialinio darbo divyris, fizikos - chemijos profesorius, niekaip neišsėinančios lietuviškos sovietinės enciklopedijos vyr. redaktorius, kelių propagandinių organizacijų buvęs ar esamas pirmininkas, 1965 m. gruodžio pradžioje buvo pakviestas dalyvauti mokslinėje konferencijoje Prahoje. Nors Praha nuo Vilniaus tokiu pačiu atstumu, kaip ir Maskva, tik visai priešinga kryptimi, Matuliui teko naudotis trigubai ilgesniu keliu: iš Vilniaus Prahon keliavo per Maskvą. (E.)

AMERIKIETIS GIRIA LIETUVIO ROMANĄ

"Cicero Life", tris kartus per savaitę išsėinančio didelės apimties laikraščio, redakcijos narys Sean O'Gara plačioje recenzijoje labai palankiai įvertino Aloyzo Barono Manyland Books leidyklos išleistą anglišką "Footbridges and Abysses". Ilgame straipsnyje "Lithuania in War Theme" recenzentas rašo, kad šis romanas atskleidžia tai, ką darė kare mažasis žmogus, ką veikė mažosios tautos žmogus, didiesiems besimušant. Recen-

zantas iškelia, jog romane vaizduojama lietuvių grupė, neturinti pasirinkimo, nes vienoj pusėj naciai, o kitoj komunistai. Savo recenzijoje autorius teigia, kad knygoje iš po talentingos Barono plunksnos išsėję ūkininkai ir darbininkai kalba už savo tautos praeitį, dabartį ir ateitį. O'Gara rašo: "Footbridges and Abysses" yra padidinta žmogaus prigimties studija, ir todėl knyga prasimuša daug aukščiau už visus įprastus karo (men at war) romanus, kadangi Barono poetinis instinktas ir frazeologija tam nėra kliūtis. Knygos fabuloje daug jaudinančių prozopoetinių sakinių".

Recenzentas dar pastebi, kad Baronas yra puikus aprašinotojas ir Dievo apdovanotas filosofas, kas padėjo jam išvengti juodų ir baltų veikėjų, nes knygoje tesą tik paprasti, likimo nešiojami žmonės. Recenzentas cituoja daugelį jam patikusių sakinių. Pažymėtina, kad, knygą perskaitęs, recenzentas net trejetą kartų skambino pačiam autoriui, reikšdamas žodžiu susižavėjimą ir prašydamas autografo. Taip pat šalia savo recenzijos su atskira antrašte ir rašytojo nuotrauką įdėjo ir prof. Angoff įvado ištraukas bei komentarus. Be abejo, mums lietuviams skaitytojams yra malonu, kad mūsų autorių iškelia

The DOUBLE-BARRELLED DETECTIVE STORY

ADOLFO MEKO

naujo filmo - komedijos
premjera

Chicago kino teatre CINEMA

(Chicago-Michigan Avenues)

Pagrįsta Mark Twain'o humoristine novele. Adolfas Mekas taip pat režisavo "Hallelujah the Hills", kuri buvo rodoma Chicagoje prieš porą metų.

(Taip pat klausykite lietuviškos dainos viename keliuose montaže!)

Artesian Restaurant

2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)

- Skanūs valgiai
- Geras patarnavimas
- Puiki atmosfera

PIETŲ
\$1.65 & \$2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS.
TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ.

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622.

Atdara sekmadi. iki ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 v. ryto, penktad. ir šeštadieniais iki 5 valandos ryto.

Taupykite

MES MOKAME
4 1/2
ANT VISŲ
SASKAITŲ
%

Daugiau kaip 50 metų
sąžiningai patarnaujame
lietuviams.

Kiekviena
sąskaita
ligi
\$10.000
apdrausta
Federalės
valdžios
agentūroje

August Saldukas,
Prezidentas

4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

GARDZIAUSIA DUONA—BULKUTĖS—SAUSAINIAI—TORTAI

BRUNO KEPYKLA

Kas Valgo Bruno Duona
Visad Žydi Kaip Agonai!

Sav. BRUNO MACIANSKIS
3339 So. Lithuania Ave
Tel. CL 4-6376

amerikiečiai, kurių literatūra yra labai plati ir gausi, ir kurie turi daug labai gerų savų rašytojų ir gerų knygų.

K.

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIU MEDZIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą
teikiame nemokamai.
Rastinė atdara kasdien nuo 8 val.
ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais
iki 3 val. p. p.

MOVING

J. NAUJOKAITIS
Ilgų metų patyrimas
Apdraustas perkraustymas
WA 5-9209 Chicago, Ill.

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT

6918 So. Western Ave. — GR 6-9758

JADVYGA ir — JUOZAS BARTKUS, Savininkai

PAPUOKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS. DAR SUSPESIME PAGAMINTI ŠVENGIŲ SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokados, "boucle's", "fiberglass".

PIRSKITE NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, silko, nylonų, taffetų, aksomo, ANGLISKŲ MEŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737

Atdara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta

Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę
Jefferson St. Chernin's aikštėje

VANDER WAGEN

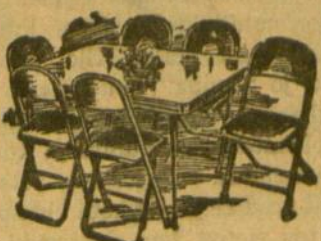
ANGLYS

SINCLAIR ALYVA

3605 West 63rd St.

POrtsmouth 7-8020

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road

Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvir. 9—9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING

4 1/2 %

Naujas aukštas dividendas
mokamas už investavimą
sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 5 v. v.
PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 9 v. v.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

MAUGHAM APIE RAŠYMO MENĄ

J. TININIS

Neseniai miręs W. Somerset Maugham buvo vienas produktyviausių, žymiausių ir turtingiausių pasaulio rašytojų. Paskutiniaisiais savo gyvenimo metais jau beveik nieko neberašė ir laikė save užgesusiu ugnikalniu, o pasaulėžiūrinuose klausimuose — skeptiku. Pradėjęs apkursti ir apakti, skundėsi žurnalistams senatvės sunkumu.

Buvo gimęs 1874 metais Paryžiuje, kur tuomet jo tėvas valdininkavo britų ambasadoje. Anksti susipažino su prancūzų klasikais ir ypač pamėgo Maupassant'ą, kurio novelių kompozicija bei stilius aiškumui atrodė jam siektini kliekieno rašytojo idealai. Abiem šiais atžvilgiais Maupassant padarė jam ne užginčijama įtaką ir teisingai Maugham'ui pridėjo „anglų Maupassant'o" epiteta.

Maugham buvo baigęs medicinos mokslus Londone, bet šios savo profesijos neprašė, išskyrus, rodos, porą pirmųjų metų, kada parašė romaną „Liza of Lambeth". Tai kūrinys, pagrįstas patirtimis iš šios profesijos. Maugham, nuste- bintas šio romano pasisekimo, metė mediciną, išvyko Ispanijon ir pradėjo kurti romanus bei noveles.

Medicinos studijos išėjo Maugham'ui į naudą, nes jos sustarino rašytoją su realiu gyvenimu, išmokė geriau pažinti žmones. Užtat būsimiems rašytojams jis rekomenduoja susipažinti su šia Eskulapo profesija: „Aš nuodėrdžiai patariu įsigyti mediko profesiją, kaip įlaviniuoti pagrindą, rašytojams. Žmonės, atsidūrę ligoninėje, būna sumąsė ir išsigančė. Čia išvysti žmones be kaukių. Pamatai nuogą gyvenimą".

Paskutiniuosius trisdešimt metų Maugham gyveno Prancūzų Rivieroje, Ferrat iškyšuly, kuriame buvo jo Villa Mauresque, dažnai lankoma jo žinybių, kaip Cocteau, Chagall, Wells, Churchill, Švedijos bei Siamo karalių ir kitų. Pasitai- kydavo, kad jį aplankydavo ir šlap žmogelis. Vienas iš tokių buvo Amerikos šeštojo laivyno jūreivis, anot Maugham „malonus ir protingas vaikinys". Jam išvykus, rašytojas pastebėjo, kad iš jo darbo kambario buvo dingusios visos plunksnos, kurias svečias, matyt, nukniaukė kaip suvenyrus. Po mėnesio Maugham gavo iš jo laiška, dėkojantį už vaišingumą. Ten buvo ir tokia frazė: „Aš rašau šį laiška viena iš plunksnų, kurias iš jūsų namų pasiėmiau". Rašytojas dėl to nesupiko: jis visuomet juokdavosi, kam nors pasakodamas šią istoriją, vis pabrėždamas, kad anas jūreivis turėjęs nuostabų ironijos jausmą.

Maugham'ui jau turint 87 metus, atvyko pas jį reporteris iš Londono. Pasisakė, kad noris pasikalbėti su rašytoju, kad portfelį turįs visas reikiamas informacijas apie jo „background". Maugham jį paklausė: „Ar turite savo portfelį iš anksto parašytą mano nekrolo-

gą?" Reporteris nustebo, nes tikrai jį turėjo. Maugham pažadėjo duoti jam puikų interview, jeigu tik leis jam tą nekrologą paskaityti. Reporteris sutiko. Nekrologas rašytojui pasirodė truputį per šaltai parašytas, ir jis paprašė reporterį įdėti į jį daugiau šilto jausmo. Reporteris sutiko. Tada Maugham davė jam interview.

Per trisdešimt metų rašytojo ra- ūni aplinkuma pasistatė namais ir sumodėrėjo. Įsisteigė net įsilaužė- lių unija, kuriai Maugham mokojo tam tikrą metinį mokestį, kad tik paliktų jį ramybėje. Kas atsisaky- davo tokio mokestį sumokėti, unijos nariai, nutaikę progą, namą api- plėšdavo, ypač namų šeimininkui išvykus atostogų.

— Ar žmonės klausia jus pata- rimų? — kartą reporteris pasitei- ravo.

— Žinoma. Daugiausia jauni ra- šytojai.

— Ir ką jiems atsakote?

— Sunkus dalykas duoti patari- mus. Iš tikro, žinote, yra tik vie- nas darytinas dalykas, būtent: eiti savo nosies tiesumu ir daryti klai- das. Eidamas nosies tiesumu, žmo- gus negali per toli nuklysti.

Kaip reikia pasidaryti geru ra- šytoju? Tai klausimas, kuris ne kartą įvairiomis progomis jam bu- vo keliamas. Maugham'o atsakymai įdomūs:

— Visi tie milijonai žmonių nėra peiktini, jeigu jie nori pasidary- ti rašytojais. Žinoma, jie klysta, manydami, kad rašymas yra roman- tiškas dalykas. Niekad jie neturė- ty užmiršti, kad tai vėlnišai sunk- kus darbas. Indijoje pažinau žmo- gų, kurie atlikinėjo meditacijas. Jis man prisipažino, kad po trijų me- ditacijos valandų jausdavęs tiek iš- siesmęs, jog turėdavęs atsigulti pa- lisėti. O rašymas, žinote, yra ne tik meditacija, bet ir fizinis jos perke- limas į popierių žodžių pavidalu.

Maugham jauniems rašytojams rekomenduoja daugiau pažinti patį gyvenimą. Anot jo, pirmiausia rei- kia patyrimo, platus apsiskaitymo. „Daugiausia galima išmokti skaity- tant", jis sako. „Gal žinote, kad aš daug skaičiau Maupassant'ą, dar nesukakęs 20 metų. Laimėj, nesu- radęs geresnio už jį vadovo aiškiam rašymui. Antroji rašytojo žymė, kurią jis jau pačioje pradžioje pri- valo turėti — tai truputis talento".

— Kaip rašytojas turėtų dirbti?

— Nelaukdamas įkvėpimo, aiš- kus dalykas. Jei lauks, kol ateis nuostika rašyti, sukursi labai ne- daug. Rašymo įprotį, žinote, gali- ma įsigyti tik kasdien rašant. Dau- gelis žmonių turi sunkumų pradėti dienos rašymą, kaip ir aš pats. Be- sismaudydamas sugalvoju vieną ar du sakinius. O kartais ir to negaliu: žiūriu į tuščią popierio lapą ir visai

nežinau, kaip pradėti. Mano patir- timi, tokiu atveju darytinis vienini- telis dalykas, būtent: pradėti ra- šinėti bet ką. Tai suaktyvina pasą- monę ir prasideda tikras rašymas. Aš tvirtinu, kad geriausia rašymą atlieka pasąmonė. Kai istorija bū- na sukurta pasąmonėje, mano pro- tas perima darbą, ir aš tada rašau bei perrašau.

— Kokios sąlygos geriausios ra- šymui?

— Tai pareina nuo rašytojo in- dividualybės. P. C. Mackenzie ge- riausiai galįs rašyti, klausydamas žmonos skambinimo pianinu. Varg-

W. Somerset Maugham

šė moteriškė! Ji skambindavo, kol pirštai atsisakydavo judėti.

— Kiek valandų reikėtų skirti rašymui kasdien?

— Trijų valandų užtenka. Ant- ra vertus, rašytojas dirba visą lai- ką, pasitraukęs nuo rašomojo sta- lo, dirba absorbuodamas įspūdžius, vėsdamas užrašus, kuriuos vėliau sunaudoja rašydamas.

— Kaip rašytojas dirba, pasi- traukęs nuo savo rašomojo stalo?

— Pirmiausia sutinki žmones. Rašytojas paėmą vieną kurį iš jų pagrindu pramanytam charakteriui. Kai kurie rašytojai sakosi sukuria charakterius „iš galvos". Taip tvir- tindavo ir H. Walpole, bet aš ne- manau, kad tai tinka visiems ra- šytojams. Aš pats savo kelionėse užrašydavau viską, kaip daiktai ir žmonės atrodė. Užrašinėjimas ir užrašai labai svarbus dalykas. Užgriebęs temą, aš ją tik pasiži- miu. Kartais praeina ištisi metai, kol pagal ją parašau novelę.

— Kokį stilių rekomenduojate rašytojui?

— Rašyti paprastai ir aiškiai bu- vo mano paties idealas, o tam rei- kia labai kietai dirbti. Kai kurie ra- šytojai mėgsta kurti noveles puoš- niais žodžiais, bet, man atrodė, kad paprastas stilius labiau tinka an- glų kalbai. Iš viso, nieko nauja ne- galima atrasti rašymu. Visos isto- rijos yra išpasakotos. Visa, ką jūs galite padaryti, — tai papasakoti istorijas taip, kaip jos atrodė, žiū- rint per jūsų individualybės priz- mę.

— Kaip reikia papasakoti isto- riją?

Turite pasakoti pagal vieną kurį atžvilgį, kuris palaikytų skaityto- jo dėmesį. O tai kaip tik sudaro siužetą ar fabulą, kurią ne vienas mūsų laikų rašytojas paneigia. Yra tik trys galimi istorijos pasakoji- mo atžvilgiai, arba būdai. Vienas atrodė, kaip lėgionio temperatūros diagrama. Pavyzdys — Dikenso isto- rija, parašyta laikraščio skilty- se su tokia skyrta užbaiga, kad pirkėjas sekantį kartą vėl įsigytų laikraštį. Antras kelias eina tie- siai aukštyn ir nutrūksta, kaip de- tektyviniėje istorijoje. Kada žudi- kas įvedamas į knygą. Trečias bū- das atrodė kaip linija, sudaranti pusę apskritimo: istorija čia pra- sideda ramiai, kyla aukštyn ir pas- kui ramiai pasibaigia. Pavyzdys — „Ponia Bovary".

Rašytojas visuomet privalo tu- rėti galvoje, kad jis bando įtikinti skaitytojus savo istorijos tikrumu. Jei skaitytojas netiki — istorija blogai sukurta.

— Ar yra kokia tema, nuo ku- rios jaunas rašytojas turėtų pra- dėti?

— Turėtų pradėti nuo to, apie ką jis geriausiai žino. Daugeliui jau- nų rašytojų vertingiausia medžia- ga — tai vaikystės prisiminimai.

Maugham dirbo atkakliai, nuolat tobulindamas savo stilių, pajung- damas save nuobodžios savitvardos valandoms. To rezultatas — labai aiškus, skaidrus jo raštų stilius, ap- valytas nuo nereikalingų epitetinių išpuošimų. Tačiau jis nesmerkė ir tų rašytojų, kurie savo raštuose nesugebėjo taisyklingai išsireikšti: „Faktas, kad keturi didžiausi pa- saulio romanistai — Balzakas, Di- kenzas, Tolstojus ir Dostojevskis — rašė bloga kalba. Tai rodo, kad, jei tu moki pasakoti istorijas, su- kurti charakterius, sudaryti inci- dentus, turi nuosirdumo ir meilės jausmą, visai nesvarbu, kaip ra- šai". Maugham prisipažino, kad knygos, kurias jis parašė per pi- rmuosius dešimt metų, buvo tik pra-

LIETUVIŲ VEDAMA NAUJŲ IR VARTOTŲ AUTOMOBILIŲ PREKYBA

Neptune Motors Inc.

6516 South Western Avenue CHICAGO, ILL. 60636

Telef. — 925-5121

Išsismokėjimai mažu nuosimčiu per banką.

Atidara kasdien: Pirm. — Pankad. — 9 iki 9 v. vak. Seštad. nuo 9 iki 5 v. vak. Sekmad. 11 iki 5 v. vak. Parūpinam. automobiliai pagal klientų reikalavimą.

tybos išmokyti savo užsiėmimui. Ra- šymas jam buvo „wholtime job": „Joks profesinis rašytojas negali rašyti tik tada, kada jaučiasi ga- lias tai daryti". Kartą jis gyrėsi: „Negalėčiau praleisti valandos kie- no nors draugijoje, negaudamas iš jos medžiagos parašyti bent vienai, vertai skaitymo istorijai". Tai ro- do jo, kaip rašytojo, nepaprastą darbštumą. Jis yra sukūręs kelias- dešimt romanų, dramų ir šimtus novelių.

Žymiausias Maugham romanas „Of Human Bondage", kuriame at- sispindi kai kurie jo autografiniai gyvenimo bruožai. Jis buvo net tris kartus nufilmuotas. Kitas žymus romanas „Razor's Edge", išspaus- dintas 1944 metais. Net penki mi- lijonai egzempliorių jo buvo išpirk- ta. Vienas jo romanų, vardu „Da- žytas vualis", yra St. Zobarsko iš- verstas lietuviškai ir išleistas „Lie- tuvių Dienų" leidyklos Amerikoje. „Cake and Ale", o taip pat ir „Ca- talina" irgi verti dėmesio romanai.

Iš novelių rinkinių išvardintini: „The Trembling of a Leaf", „The Casuarina Tree", „Cosmopolitans" ir „The Mixture as Before".

Maugham dramose ne tokios žy- mios kaip jo romanai ar novelės. Bene geriausios — tai „The Land of Promise", „Our Betters" ir „Bre- adwinners". Jo komedijose apstu ironijos bei satyros.

Iki šiol išspausdinta daugiau ne- gu 80 milijonų Maugham knygų tiražo. Iš to matyti, kad rašytojas buvo vienas iš populiariausių šio šimtmečio rašytojų, vertas Nobe- lio premijos, bet jos negavęs dėl Švedų Akademijos visiško sukarė- jimo ir ištiziimo. Mirė praėjusiais metais, sulaukęs 91 metų amžiaus.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGEJAMS

Daug sutaupysite perkami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. PR 6-8998

KILIMĖLIS- TAUPYTOJAMS DO- VA- NA

Gausite šį puikų kilimėlį dovanų, kai District Savings bendrovėje at- darysite \$200.00 ar didesnę sąskaitą, arba prie dabar ten laikomos sąskaitos pridėsite šią sumą. Kilimėlis austas iš medvilnės (80%) ir dirbtinio šilko (20%), nugarėlėje turi neslystamą ir saugų žiupenį. Tinka koridoriams, gyvenamiesiems arba bet kuriam kambariui. 27 x 48 colių kilimėlį galima pasirinkti šių ryškių spalvų: tamsiai žalsvos, au- selnės ir raudonos. Tik vienas ki- limėlis šeimai. Prašome nusiųsti reikalavimų paštą, nes negalėsi- me patenkinti. Dovanų dalini- mas prasidės gruodžio 23 d. ir pa- sibaigs sausio 25 d.

DISTRICT SAVINGS
3430 South Halsted • Chicago • Phone 254-0104
Assets over \$28,000,000.00 • A. J. Aukers, manager

4½%
current dividend

Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsiskaitymais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Valandos: Pirmad., Antradi., Penkt. ir Seštadi. 9 v. r. — 4:30 p. p.
Trečiadi. uždaryta; Ketvirtadi. 9 v. r. — 3 v. v.

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108 - 09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON,
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYGIA
Geriausios gėlių dailės vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų

2443 West 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS

4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741 2

4330-34 South California Avenue
Telef.: LA 3-0440 ir LA 3-9852

L Aidotuvų Direktorai
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3834 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1188 — 1139

VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

Skaitykite ir platinkite dienr. Drauga.

FILMŲ ĮVAIRUMAI

STASĖ SEMENIENE

Įtampa tarp dalininko ir popiežiaus didingame epe

Net visa 13 naujų filmų, ir tai pačių geriausių šiame sezone, bu- vo parodyta per šventes Chicago's teatrui.

Vienas jų „The Agony and the Ecstasy", pastatytas XX Century-Fox pagal rašytojo Irving Stone to paties vardo labiausiai perkamą biografinį romaną, išleistą 1961 m., aptaria konfliktą tarp dviejų Renesanso reikšmingiausių asmenybių — Michelangelo ir popiežiaus Ju- lijaus II. Ir nors aname romane at- vaizduojamas žymaus italų skulp- toriaus, architekto, poeto ir tapy- tojo visas gyvenimas, filme palie- čiamas tiksliai 4 metų periodas, ku- rio metu jis nupiešė skliautų fres- kas Siksto koplyčioje. Tai garsie- ji Pasaulio sukūrimo epizodai su pranašais ir siblimis.

Ir pats filmas atsidengia prolo- gu, peržvelgiančiu Michelangelo Buonarroti garsiausiųjų skulptūrų puikumą. Čia regime kovai su Ga- lijotu pasirodusį Dovydą, skulptū- ros šedevrą milžiniškąjį Mozę, gra- cingo grožio Skausmingąją Motiną — Pietą ir Girtąjį Bachą (abu jau- nystės kūriniai). Mediči šeimos an- kapių paminklus ir kit. Taipgi pi- rmosiose scenose nuostabiai pa- rodamos Romos miesto grožybės.

Šis ilgas, lėtai besivystantis ir di- dingas epas taip prabangingai bei puikiai įrėmintas, kad, nors ir min- tis kartais dialoge suklumpa, žiū- rovas gali paskandinti savo žvilgs- nį vis įspūdinguose reginiuose. Fi- lmo gamintojai išleido nemažą su- melę (kad ir nepriylgstančią Medi- či turtams), atstatydami 16-tojo šimt. Romos dalis, Siksto koplyčią (prieš ir po) ir besibastydami su

savo platats ekrano 70 mm. apa- ratais po vakarų centrinę Italiją ir perkeldami ekranan didingus Tos- kanos vaizdus bei didžiules mar- mūro laužyklas.

Rūbai — liuksusiniai, scenos įren- gimai — turtingi ir autentiški, o Siksto koplyčios freskų reprodukc- cijos — stebėtinai geros.

Filmo pasakojimas daugiausia skiria dėmesio popiežiaus Julijaus II (Rex Harrison) santykiams su flo- rentiečių dailininku Michelangelo (Charlton Heston). Kai šis, pali- kęs savo pamėgtąjį marmurą, pie- šia freskas Sikstino koplyčios skliau- tuose, popiežius kovoja su savo prie- šais. Nelaimet, dramatiškasis susi- kirtimas tarp tų dviejų geležinės valios milžinų dėl freskų piešimo nusitęsia per ilgai. Tačiau tikroji drama glūdi ne asmenybių dviko- voje — tarp dalininko ir popie- žiaus — kovotojo, užsakiusio koply- čios skliautų tapybą Dievo garbei ir savo paties ambicijai, bet pačio- se freskose. Tai didingas kūrinys, sukurta žmogaus, dirbančio šaltę- je, vargstančio aukštelininku, regė- jimui silpnėjant. Istorijoje Julijus buvo žinomas daugiau kaip karys, ne poetas, o filme kyla priešingas įspūdis, kai jis prieš pat ataką do- mui škiecals, šoviniams aplink sprogtant.

Michelangelo pristatomas filme iš vienos pusės kaip savos rūšies šventasis (dangiškos vizijos, lydi- mos vargonų bei choro muzikos), iš kitos gi pusės nesibaigiančios ko- vos su savo globėju — popiežium Julijum II aną įspūdį vėl nupigina.

Aktoriai, vaizduoją Bramante (Harry Andrews), tikrąjį naujosios Sv. Petro bazilikos architektą, Ra- faelį (Tomas Milian) ir Mediči (Contessina de Medici — Diane

SUKAKTIES MINĖJIMAS ŽYDINČIO NEMUNO KRANTUOS

"Dainavos" ansamblio šventės išvakarėse

"Tykiai, tykiai Nemunėlis teka..." simfoninio orkestro uvertiūra įveda mus į masinę sceną, kur Nemuno pakrantėse susimėtę šimtinis būrys jaunuolių, išleidamas merginą į užjūrį, dainuoja nostalgiską dainą, šoka šokius, kartais praskaidrinamas r linksmesnių akimirkų. Toliau veda Pasakotojo (akt. L. Barausko) balsas: "Sena daina, graudi daina — nunešk mane į tėvynę! Ten, kur švelnūs vėjai liūliuoja žalius upių klonus, kur šilto vakaro ramybės saulė nugula į minkštą pievų žolę... Žydi visa žemė — lyg puiki jaunamartė. Žydi darželiai, sodai, pievos, kloniai... Ir Nemunas žydi!" Tokioje nuotaikoje pasitiks mus "Dainavos" ansamblis ateinantį šeštadienį ir sekmadienį Marijos aukšt. mokyklos salėje, kur įvyksta ansamblio 20 metų minėjimas su atnaujinto muzikinio veikalo "Nemunas žydi" spektakliu.

Anie laikai (vyskupo Barausko ir kitų), kada pinasi muzikinio veikalo "Nemunas žydi" veiksmas, tapatingi ir mūsų amžui, kurio išdavoje buvo lemta ir sukaktuviniui "Dainavos" ansamblui 1945 metais gimti svečioje Vokietijos šalyje ir per dvidešimt metų ištvermingai stovėti, nešant lietuvišką dainą ir giesmę ten, kur jos pasiilgę ir lietuviai ir svetimtaučiai.

Anei rašto, anei druko Mums turėt neduoda: Tegu, sako, bus Lietuva Ir tamsi ir juoda...

Ši daina yra viena iš tų, kuri liudija liūdną ir net nostalgiską "Nemunas žydi" veikalo slinktį. Bet ar ne tie patys įvykiai kartoja mūsų laikais ten prie Nemuno, ar ne panašiomis nuotakomis ir mes dažnai mintimis jungiamės su Lietuva. Tad nostalgija, atausta meniniais fragmentais, čia yra tokia artima lyriškai lietuvių širdžiai?

Bet ne jaunimui liūdėti, jis visada spindi veržliais, dinamiskais užmojais. Jų dainos ir šokiai, kuriais ištisai atautas "Nemunas žydi", trykšta tvirtos dvasinės gyvybės apraiškomis, liudijančiomis nemarią lietuvių kovos dvasią.

Tad ir sukaktuvininkas "Dainavos" ansamblis šiame veikale mato įamžintą savo praeitį ir savas nuotakas, jame išskaito savo veiklos prasmę ir randa visus tuos menus, kuriuos jis puoselėjo per 20 metų: dainas, tautinius šokius, vaidybą.

Vieno iš ilgiau išdainavusių ansamblių, inž. A. Aleknavičiaus žodžiais ansamblis dar nė vienam savo pasirodymui nebuvo taip pasiruošęs ir tiek širdies jėgės.

Pagrindinė, vaidybiniai gana sunki Nastės rolė su solo partijomis šį kartą tenka sol. Nerijai Linkevičiūtei:

— Man taip tolimi ir taip nepažįstami anie caro okupacijos

laikai. Rolei turiu be galo smarkiai ruoštis. Ačiū rež. K. Veselkai, jis man labai daug padėjo. Bet tokį veiklą savo sukaktėi pasirinkdamas, "Dainavos" ansamblis nusipelnė tikros pagarbos, nes veiklas, ypač savo dainomis ir melodijomis, nepaprastai gražus...

Masineje scenoje, meniškų dail. J. Daugvilos dekoracijų fone, skamba elastinga komp. J. Zdaniaus melodija Maironio žadėjimas:

Pražydo, pasklido žiedai po laukus
Ir pievas išpynė margai.
Aš skinsiu sau pinsiu rausvus vainikus,
Žydėsiu, kaip žydi laukai...

Šitame svaigiamame dainos grožyje prisimena tie mieli bičiuliai — du neužmirštami džen-

Stepas Sodeika, buvęs ilgametis "Dainavos" ansamblio meno vadovas, dar gyvas būdamas, numatęs atnaujinti "Nemunas žydi" spektaklius ansamblio dvidešimtmečio iškilimams.

Solistė Nerija Linkevičiūtė pagrindiniame Nastės vaidmeny atlieka solo partijas ir duetus.

"Dainavos" ansamblio meno vadovas Petras Armonas.

Aktorius Leonas Barauskas, "Nemunas žydi" pastatyme vaidinąs Joną.

10 metų ir daugiau išdainavę "Dainavos" ansamblyje. Iš kairės į dešinę pirmoj eilėje: Vanda Aleknavičienė, Emilija Gėpnerienė, Aleksas Silga, Elena Krasauskienė, Albertas Stočkus, Irena Radienė, Adelė Latonienė. Antrojo eilėje: Viktoras Zeronas, Pranas Kavaliauskas, Aleksas Pocius, Bronius Pernaravičius, Povilas Kantauskas, Eugenijus Slavinskas. Trečiojo eilėje: Nikodemus Micus, Zigmas Radvilavičius, Vytas Radys, Romas Puodžiūnas ir Jonas Paštukas.

telmenai: Gasparas Velička ir Stepas Sodeika. Gasparas — šio veikalo autorius, Stepas — ne kartą veiklą statęs tremties ir šėivijos scenose ir jį prieš savo mirtį parinkęs "Dainavos" dvidešimtmečio koncertui.

A. a. Stepo Sodeikos įpėdinis muz. P. Armonas, ansamblio vadovybė ir visi ansambliųčiai su pagarba vykdo savo ilgametio meno vadovo norus. Tik šiandien veiklas visu šimtu procentų atautas naujomis dainomis, jam duotas simfoninio orkestro akompanimentas gero- kai išlyginta žodinė dalis, įvestas išraiškos šokis — motinos sapno vizija, kurį atlieka G. Giedraitienė ir J. Puodžiūnas.

Tautiniai šokiai yra neatskiriama "Dainavos" dalis. Į "Nemunas žydi" spektaklius įvesta ir keturi tautiniai šokiai — subatėlė, malūnas, oželis ir sadutė, kuriuos šoks 20 šokėjų, vadovaujant N. Pupienei.

Veikale, įskaitant uvertiūras, dainas, šokius ir solo partijas, yra 21 atskiras meninis gabalas, o visus juos jungia dramatinė (ne statinė kaip buvo "Či-činsko" baladėje) veikalo slinktys su sava intriga ir niuansais. Uvertiūras atlieka ir dainas, solo partijas bei šokius ištisai palydi simfoninis orkestras. Bendrose scenose daugiau kaip šimto žmonių masė — jie visi juda, dainuoja, šoka. Tautiniai rūbai puošia dainininkus ir šokėjus meniškuose šviesų efektuose.

Lietuva, mano šiaurės pašvaistė
Ir gėlė sidabrinių rytų,
Kas krauju tavo veidą nulaistė
Ir ko raudi prie kryžkelės tu,
šia tautine St. Sodeikos - VI. Jakubėno (žodžiai B. Brazdžio- nio) daina, kuri pabaigoje įsi- siūbuoja į "forte", baigiasi pats veiklas. Repeticijoje dirigentas P. Armonas atsidūsta, rež. K. Veselka nusibraukia prakaitą, atsisukia ir kiti meno vado- dantai, o žiūrovo žvilgsnis per- bėga per šimtinę ansamblio vei- dų: tarp jų matyti ansamblio pirmūnai, toliau seka po 15 ir 10 metų be perstogės ansambly- je dainuojančių veidai, galop ir patys jaunieji, kurie gimė ta- da, kai pirmūnai jau dainavo "Dainavos" gretose. Šiandien jų visų bendros dainos, bendras darbas skamba Lietuvai, skam- ba Nemunui, nors visos eilės jaunųjų ansamblių kojos dar niekad nėra palietusios gyvojo Nemuno krantų.

Jei ne "Dainavos" ansamblis, jei ne kiti meno vienetai ir li- tuanistinės mokyklos, kažin ar mūsų jaunimas bent mintyse kada nors nuklystų į Nemuno krantus? Ir kaip smagu, kada jis vis dėlto Nemunui dainas dainuoja ir šokius šoka. Didžią ir vertingą tautinę

VĖL BANDYMAS IŠSIVERŽTI IŠ DILETANTŲ "GLOBOS"

Drąsesnis balsas, ginant modernųjį meną Lietuvoje

Nei pora metų nepraėjo nuo Chruščiovo siautėjimo Maskvos dailininkų parodoj, o jau ir Lie- tuvoj, — toj pačioj komunistų kontroliuojamoj spaudoj, kuri anuomet Chruščiovo išsiplūdi- mus skelbė Lietuvos menininkams kaip vieninteliuos sektinus dėsnius meno kūryboj, — pra- sidėjo visai kitokios kalbos apie meną.

Anuomet Chruščiovas šiek tiek naujoviškesnius paveikslus vadino teplione, nuo kurios, esą, jam vidurius suka. Gavo tada pylos ir menininkų tarybos, kam driso įsileisti į parodą tokius "liaudžiai, svetimus ir ne- suprantamus paveikslus".

Dabar, kai Chruščiovas iš "visko" pavoito "nieku", net Vilniaus "Komjaunimo Tiesoj" drąsiai niekinamos tokios nuo- monės apie meną, kuriose dar pasitaiko Chruščiovo pažiūrų aidai. Prieš kiek laiko toj "Kom- jaunimo Tiesoj" (1965/225) po- etas M. Martinaitis — gal ra- dęs kieno kito parašytą nuomo- nę, o gal ir Chruščiovą prisimi- nęs — rašė, kad meno kūriniai tai ne šiaulių "Elnio" (buv. Nu- roky) fabriko pagaminti batai. Esą, jei žmonės kurio modelio batų neperka, tai fabrikas turi skaitytis su jų skoniu ir nepa- tikusį modelį išmesti, o gaminti, kas pirkėjams patinka. Bet, esą, jeigu koks diletantas kokį sek- madienį, neturėdamas kur nu- sidaužti, užklysta gal pirmą kartą gyvenime dailės parodon ir jos svečių knygon įrašo nuo- monę, kad pamatęs tik teplio- nę, tai šitai dar nereiškia, kad menininkai tuojau turi jo klaus- ti, kas gi būtų ne teplione, ir skubėti kurti pagal to diletan- to skonį.

Kiek anksčiau toj pačioj "Komjaunimo Tiesoj" vienas skaitytojas dėstė pageidavimus, jog menas turis būti prieina- mas masėms, turis būti joms suprantamas be specialaus pasi- ruošimo. Ta proga tas skaity- tojas visai chruščioviškai api- barė ir menininkų tarybas, kam jos propaguojančios "liaudžiai tolimą" meną.

Ir tą pažiūrą poetas Marti- naitis suniekino: nuo kurio gi meto tapybai žiūrėti nereikia pasiruošimo? Literatūrą supras- ti, sako, mokomės mokyklose

misiją yra atliekęs "Dainavos" ansamblis per 20 savo veiklos metų. O jo darbo vaisiais gė- rėsime ir tuos mielus veidus pamatysime ateinantį šeštadie- nį ir sekmadienį "Nemunas žy- di" spektakliuose Chicagoje.

VI. Ramojus

Bažnyčios susirinkimo atgarsiai muzikoje

J. ŽILEVICIUS

Žinomas ilgametis liet. visuo- menės veikėjas ir muzikas Al. Aleksis gruodžio mėn. Vaterbu- ry, Conn. suruošė nepaprastą koncertą. Panašų relig. koncer- tą, patį pirmutinį visose JAV, jis buvo suruošęs 1963 metais Visuotinio Bažnyčios susirinki- mo pagarbai. Jau tada koncer- te dalyvavo visa eilė įvairių ti- kybų ir tautų chorų.

Gruodžio mėn. 12 d. koncer- tas Waterburio lietuvių šv. Juo- zapo parap. bažnyčioje klausy- tojams padarė nepaprastą ispū- dį. Anglų spauda pirmuose pus- lapiuose skelbė ilgus koncerto aprašymus. Koncerto programą išpldė devyni vienetai, o pati programa buvo atlikta septynio- mis kalbomis.

Muziko A. Aleksio vadovau- jamas parapijos choras giedojo lotyniškai "O bone Jesu" Pa-

Al. Aleksis

žiūrovui nesuprantama — visai neturi teisės egzistuoti, už tos ribos prasidedanti meno profa- nacija, arba... abstrakcioniz- mas(!)".

Tokiame samprotavime glū- dįs vidujinis prieštaravimas: "kai kurie žiūrovai, priekaiš- tauja žiūrovams, o pataiko par- tijos ideologams. E. red.) neva pasisakydami prieš šiandieninė- ko dailės kūrybos formalizmo - abstrakcionizmo baubą. Marti- naitis pavaizdavo to gėsdinimo išauklėtą trafaretinį samprota- vimą: "tai, kas nepasiruošusiam

moje praeityje kainavo mūsų menui reglamentavimas formos elementų, kurie taip disonavo su nauju turiniu".

Išvadoje M. Martinaitis dar kartą grįžo prie "liaudiškos" (ir chruščioviškos) kritikos, pa- brėždamas, kad — "per visą atsiliepimų knygos puslapį už- rašyti "TEPLIONĖ" nereikia nei didelio proto, nei skonio... Mums patiems teks pasirinkti tikrąsias meno vertybes, kad jų paskui niekam neatiduotu- me, kad jos taptų mūsų amžina nuosavybe".

*

Tokie pasisakymai lyg liudy- tų, tartum lietuviai kultūrinin- kai Lietuvoje būtų beatgauną kultūrinę nepriklausomybę, tai yra galimybę matuoti kultūrinės vertybės ne Maskvos, ne par- tijos, o savo mastu.

Yra tačiau žymių, kad drą- sesni pasisakymai Lietuvoj pa- sigirsta tik tada, kai kas nors panašaus ataidi iš Maskvos. Taip dedas nebe pirmą kartą, todėl ir nežinia, ar ilgam.

(ELTA)

Izraelis pagerbia aktorę

Los Angeles mieste, Califor- nijoje, Izraelio generalinis kon- sulas Avshalom Caspi suteikė iškilmingose ceremonijose nar- sumo medalį aktorei Marlene Dietrich. M. Dietrich, pirmoji moteris, gaunanti tokį medalį, buvo pagerbta už griežtą atsi- sakymą sugrįžti į nacišką Vo- kietiją prieš Antrą pasaul. ka- rą ir už dalyvavimą scenoje, linksminant esančią amerikie- čių kariuomenę Europoje. Mar- lene Dietrich yra viena tų Hol- lywoo do žvaigždžių, kuri niekad nepersiskyrė, išgyvenusi gražų amžių su savo vyru, esanti pa- vyzdinga motina ir močiutė.

Vargas mums, jei mes miego- sime tada, kai visa žmonija bus pasiruošusi, sąmoningai ar nesą- moningai, mus priimti.

R. Lombardi

V. Petravičius

Iš sausio 16 d. Clevelande atidaromos parodos

Spalvotas medžio raižinys